

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNHOLDSFORTEGNELSE.....	1
Kapittel 1 Innledning og sammendrag	2
1.1 INNLEDNING	2
1.2 SAMMENDRAG/HOVEDPUNKTER	2
1.3 MILJØ OG KLIMA – BÆREKRAFTIG UTVIKLING	3
1.4 STATUS – OPPFØLGING AV TILTAKSPAKKEN.....	6
1.5 STATUS BUDSJETT 2009.....	7
Kapittel 2 Organisasjonsutvikling	10
2.1 STATUS ANSATT- OG ÅRSVERKSUTVIKLING	10
2.2 SYKEFRAVÆR	10
2.3 OMSTILLING OG ORGANISASJONSUTVIKLING	11
2.4 ARBEIDSGIVERPOLITIKK.....	13
Kapittel 3 Revidert driftsbudsjett 2009.....	15
3.1 ØKONOMISK STATUS PR. 1. TERTIAL 2009	15
3.2 FORSLAG TIL REVIDERT DRIFTSBUDSJETT 2009	17
3.3 SENTRALE POSTER.....	20
3.4 LØNNBUDSJETTET I 2009	24
3.5 PROGRAMOMRÅDENE – STATUS OG TILTAK.....	27
3.6 VIRKSOMHETENES MER-/MINDREFORBRUK I 2008.....	47
Kapittel 4 Revidert investeringsbudsjett 2009.....	49
4.1 DRAMMEN BYKASSES INVESTERINGSBUDSJETT	49
4.2 DRAMMEN EIENDOM KF'S INVESTERINGSBUDSJETT	53
4.3 DRAMMEN BARNEHAGER KF'S INVESTERINGSBUDSJETT	56
Kapittel 5 Oppdatert økonomiplan 2009-2012	57
5.1 KOMMUNEPROPOSISJONEN 2010	57
5.2 OPPDATERT ØKONOMIPLAN 2009-2012.....	58
Kapittel 6 Eierstyring i 2009	60

Vedlegg:

1. Virksomhetens mer-/mindreforbruk i 2008
2. Drammen kommunes finansrapport pr. 1. tertial 2009
3. Drammen Eiendom KF – 1. tertialrapport 2009
4. Drammen Drift KF – 1. tertialrapport 2009
5. Drammen Barnehager KF – 1. tertialrapport 2009
6. Drammen Kjøkken KF – 1. tertialrapport 2009
7. Drammen Parkering KF – 1. tertialrapport 2009
8. Drammensbadet KF – 1. tertialrapport 2009
9. Marienlyst Gamle Gress – mulighetsanalyse pr. mai 2009
10. Multifunksjonshall for idrett – mulighetsanalyse pr. mai 2009
11. Brev fra Strømsgodset Toppfotball

Kapittel 1

Innledning og sammendrag

1.1 Innledning

Drammen kommunes rapport pr. 1. tertial 2009 viser at økonomistyringen i hovedsak er tilfredsstillende, selv om det registreres økonomiske utfordringer innenfor enkelte områder. Rapporten viser også at kommunen fortsatt har en stram driftsøkonomi, som ikke gir rom for nye tiltak og aktivitetsøkninger i inneværende år. Forslaget til revidert årsbudsjett 2009 er således preget av å sikre at det etablerte tjenestenivået kan opprettholdes.

Tertialrapporten viser at det er grunnlag for en viss oppjustering av kommunens inntekter fra rammetilskudd, jfr. forslaget til Revidert Nasjonalbudsjett 2009. Samtidig frigjøres midler som følge av lavere rentenivå og momsrefusjon fra investeringene forventes å bli noe høyere enn forutsatt. De økonomiske analysene viser samtidig at det er behov for styrking innenfor programområdene 01 Barnehager, 02 Oppvekst og 06 Kultur. I tillegg foreslås rammestyrking for programområdene 08 Kompetanse, markedsføring og næring (tilskudd til HiBu) og 10 Politisk styring (Stortingsvalget). Samlet foreslår rådmannen å styrke programområdene med 19,7 mill. kr i år.

Ved utgangen av 2008 har bykassen opparbeidet et disposisjonsfond på 99 mill. kr. Rådmannen vil understreke betydningen av å ha en slik økonomisk buffer, og legger derfor opp til i minst mulig grad å bruke av disse midlene. Med unntak av 10 mill. kr til billighetserstatningsordningen for tidligere barnevernsbarn legges ikke opp til bruk av disposisjonsfondet i år. Det foreslås imidlertid at det gis fullmakt til å disponere inntil 14,0 mill. kr fra disposisjonsfondet til videreføring av omdømmearbeidet og gjennomføring av byjubileet for årene 2010 og 2011.

Det foreslås også enkelte justeringer innenfor investeringsbudsjettene. Det foreslås blant annet at investeringsrammen for to av Drammen Eiendom KF's byggeprosjekter – gjenoppbygging av Fjell barnehage etter brannen sist høst og ny ungdomsskole på Marienlyst - tilrettelegges for såkalt "passivhus-standard". Det er for øvrig gitt en egen omtale av kommunens arbeid med miljø og klima i kapittel 1.3.

I det etterfølgende gis en kortfattet oppsummering av de viktigste økonomiske forslagene i tertialrapporten.

1.2 Sammendrag/hovedpunkter

Rammebetingelser i driftsbudsjettet:

- På grunnlag av forutsetninger i Revidert nasjonalbudsjett 2009 oppjusteres de frie inntektene (rammetilskuddet) med 11,5 mill. kr.
- Inntektene fra momsrefusjon økes med 3,0 mill. kr, som følge av høyere investeringsnivå enn opprinnelig forutsatt.

- Det mottas utbytte fra Energiselskapet Buskerud AS for 2008 med 85 mill. kr – dette er 55 mill. kr mer enn budsjettet. Merinntekten benyttes til delvis finansiering av utvidelse av det ansvarlige lånet til selskapet.
- Virkningene av årets lønnsoppgjør er, med en vekstramme på 4,7%, forutsatt dekket innenfor den opprinnelig avsatte lønnsreserven.
- Den vedlagte finansrapporten viser at det har vært betydelig nedgang i rentenivået i forhold til budsjettforutsetningene. Som følge av lavere rentenivå er også Lånefondets interne utlånsrente satt ned, noe som fører til lavere internhusleie.
- Som følge av redusert rentenivå viser ny selvkostkalkyle for vann- og avløpsområdene at budsjettet bruk av VA-fond må reduseres med 16,6 mill. kr.

Programområdenes driftsbudsjett:

- Programområde 01 Barnehager foreslås styrket med 6,7 mill. kr
- Programområde 02 Oppvekst gis en varig styrking på 8,5 mill. kr
- Programområde 06 Kultur tilføres engangsmidler i størrelse 2,0 mill. kr
- Programområde 08 Kompetanse, markedsføring og næring styrkes med 1,5 mill. kr i husleiestøtte til Høgskolen i Buskerud.
- Programområde 10 Politisk styring styrkes med 1,0 mill. kr til gjennomføring av stortingsvalget høsten 2009.
- Netto tilbakeføring av 6,1 mill. kr til virksomhetene, jfr. mindreforbruk i 2008.
- Rammen for billighetserstatningsordningen for tidligere barnevernsbarn utvides fra 10 til 20 mill. kr.

Investeringsbudsjettet:

- Utvidelse av ansvarlig lån til Energiselskapet Buskerud AS med 75 mill. kr.
- Aksjekapital på 0,5 mill. kr til kommunens eierandel i Buskerud Kollektivtrafikk AS
- Fullfinansiering av livssynsøytralt gravferdsrom med kr 150 000.
- Gjenoppbygging av Fjell barnehage etter brannen høsten 2008 utvides med 21,2 mill. kr ut over forsikringssummen. Dette inkluderer bla. 20 nye plasser, rehabilitering av Gamlestua og tilpasning til ”passivhus-standard”.
- Marienlyst skole tilpasses til ”passivhus-standard”, og investeringsrammen økes fra 215 til 223 mill. kr.
- Det presenteres mulighetsanalyser for utvikling av stadionanlegget på Marienlyst Gamle Gress og for eventuell bygging av multifunksjonshall for idrett.

1.3 Miljø og klima – bærekraftig utvikling

I bystyrets møte 16.12.08 ble det gjort en rekke vedtak som i sum representerer en markert miljøpolitisk kursendring, særlig i forhold til klima og bymiljø:

- Framtidens Byer – handlingsprogram i fire satsingsområder:
  - Areal og transport
  - Stasjonær energibruk
  - Forbruk og Avfallshåndtering
  - Tilpassing til klimaendringene
  - Fjell 2020 – stedsutvikling og folkehelse

I tillegg pågår omfattende fornyelse av vann- og avløpsnett og Solumstrand renseanlegg for å sikre reduserte vannlekkasjer, tilfredsstillende renseseffekt, og stabil badevannskvalitet ved tilrettelagte badeplasser. Det pågår også et omfattende regionalt samarbeid mellom 9

kommuner i Drammensregionen om planlegging og realisering av felles mål og strategier for vannforsyning og avløp; Godt Vann Drammensregionen.

Miljøarbeidet vil i større eller mindre grad involvere hele kommuneorganisasjonen. Det gis derfor en helhetlig statusrapport i dette kapittelet. I kapittel 3 om status i programområdene finnes diverse utdypinger.

1.3.1 Framtidens Byer – noen hovedmomenter

De 13 største byene deltar i dette nasjonale utviklingsprogrammet. For å oppnå best mulige effekter av ressursene som settes inn, forutsettes det at byene skal samarbeide med nabokommuner og andre samfunnsaktører om de ulike utfordringene. Alle tiltakene foregår derfor i samarbeid med andre. Drammen kommune v/ordfører undertegnet 19. Mai 2009 avtale med staten og de andre byene, med bakgrunn i byenes tiltaksprogrammer.

Areal og transport

Buskerudbyen

Hovedtiltaket er å etablere det langsiktig regionale samarbeidsprosjektet "Buskerudbyen" der fem kommuner, fylkeskommunen og tre statlige transportetater deltar. Også næringslivet v/NHO, LO og de lokale næringsrådene er trukket aktivt inn i arbeidet. Arbeidet er en oppfølging av den statlige transportpolitikken for byene som beskrives i Nasjonal Transportplan og som behandles i Stortinget denne måneden.

Forprosjektfasen som nå pågår, har til hensikt å mobilisere/motivere samarbeidsaktørene og utarbeide avtale mellom samarbeidspartene om et 4-5-årig hovedprosjekt med oppstart 1. januar 2010. Det er i den sammenheng gjennomført studietur for folkevalgte til Jærregionen og Kristiansandsregionen som har drevet regionalt utviklingsarbeid innen areal- og transport i lengre tid og som hadde verdifull erfaring. Samarbeidsavtale vil bli fremmet som egen bystyresak i november. .

I søknaden om tilskudd fra den statlige "Belønningsordningen for redusert bilbruk og økt kollektivtrafikk" som bystyret behandlet 16.12.08, ble det signalisert at ordningen ønskes gjort gjeldende for hele byområdet som omfattes av Buskerudbyen. Videre ble det søkt om å få en langsiktig 4-års avtale slik det fra og med i år er åpnet opp for.

Samferdselsdepartementet har i brev 26.5.09 meddelt at staten ønsker at det inngås en 4-årig avtale om belønningsmidler, men dette gjøres avhengig av at det langsiktige samarbeidsprosjektet Buskerudbyen får tilslutning i alle de fem kommunene. En slik avtale vil kunne gi en betydelige statlige midler til å bedre kollektivtilbudet. Det legges opp til å legge slik avtale frem i egen bystyresak i november i år, parallelt med samarbeidsavtale for Buskerudbyen.

Bystyret fattet 16.12.08 prinsippvedtak om innføring av boligsoneparkering i sentrumsnære boligområder. Drammen Parkering KF har, som forutsatt i vedtaket, utarbeidet konkret opplegg (betalingssatser, innkrevningstider mm) med sikte på vedtak i denne tertialrapporten og innføring i det første området (Øvre Bragernes) i oktober i år.

Rådmannen vil imidlertid anbefale at den endelige beslutningen om boligsoneparkering behandles som egen sak eller i økonomiplanen i november. Dette betyr at bystyret gjennom disse tre sakene (avtale om Buskerudbyen, avtale om Belønningsordningen og innføring av boligsoneparkering) kan gjøre en samlet vurdering av virkemiddelbruk innen dette miljøpolitiske området. Innføring av boligsoneparkeringen vil bli tilsvarende forsinket.

Innføring av økt P-avgift og innkrevningstid pr. 1. januar i år er under evaluering. Rapport vil foreligge omkring 1. juli, og vil bli fremlagt som politisk sak etter sommerferien.

Stasjonær energi

By- og boligutstilling

Hovedsamarbeidsaktørene er Drammen og Oslo kommuner; Norske Arkitekters Landsforbund, Husbanken, Enova og byggenæringen (Grønn Byggallianse). Formannskapet har sluttet seg til at det i annet halvår holdes en internasjonal arkitektkonkurranse for en del av Strømsø sentrum som er utpekt til utviklingsområde. Konkurransen skal sikre tilfang av utviklingsideer fra høyt kompetente miljøer og signalisere kommunens vilje til å utvikle denne bydelen.

Vestregionens klimasamarbeid

Vestregionen har med sine 13 kommuner innledet et samarbeid om å utvikle kompetanse innenfor klimavennlig bygging og forvaltning av kommunale bygg. Drammen Eiendom KF som har utviklet solid kompetanse og metoder innen fagområdet representerer Drammen kommune i samarbeidet.

Miljøvennlig kommuneorganisasjon "Feie for egen dør"

Drammen kommune skal være en troverdig aktør i sin rolle som samfunnsutvikler og myndighet i utforming av lokal miljø- og klimapolitikk. Som følge av at dette vil kommunen feie for egen dør, gjennom prosjektet "Miljøkommunen Drammen – vi feier for egen dør". Målsetting er miljøsertifisering av alle virksomheter og kommunale foretak pr. 31. Desember 2010. "Miljøfyrtårn" er valgt som sertifiseringsordning.

Prosjektet har i første tertial arbeidet med å legge til rette for intern informasjon, opplæring og motivasjon, særlig på ledernivå. Tilnærmingen er forankret i i partssammensatt samarbeidsutvalg.

Klimavennlige kommunale bygg

Drammen kommune har foreløpig ikke avklart sine ambisjoner når det gjelder klimavennlig bygging i egen regi. Dette vil bli avklart gjennom egen sak. Ved vurdering av økonomi for lavenergi og passivhusbygg må års kostnader inklusive energi og en rekke andre miljøkriterier bli premissgivende beslutningsgrunnlag

Drammen Eiendom KF har to byggeprosjekt der kommunen nå bør vurdere miljøstandarder konkret:

Marienlyst skole

Skolen er i utgangspunktet utformet og prosjektert som et kompakt lavenergibygg. For å bringe skolebygget opp til full "passivhus"-standard, må det gjøres modifiseringer som vil koste kr. 8 mill utover det som er bevilget.

Fjell Barnehage

Drammen Eiendom KF har utredet flere alternative konsept for gjenoppbygging etter brannen:

- Samme antall plasser
- 20 ekstra plasser

- 20 ekstra plasser pluss energistandard tilsvarende passivhus.

Kostnadene for å bringe bygget opp på passivhusstandard er 2 mill. kr.

Rådmannen anbefaler at disse to byggene gjennomføres med "passivhus-standard" Kommunens egen byggevirksomhet er synlig og signalgivende i samfunnet og dersom kommunen bl.a. gjennom nye vedtekter til plan- og bygingsloven skal kreve økte miljøstandard fra andre samfunnsaktører har det en verdi at kommunen går foran som et godt eksempel.

Marienlyst skole vil, dersom den bygges som passivhus, bli et forbildeprosjekt som i så fall vil bli et utstillingsobjekt i By- og boligutstillingen når skolen åpner i 2010. Drammen Eiendom KF har søkt Enova om tilskudd til dette forbildeprosjektet. Evt. tilskudd fra Enova vil komme til fradrag fra den stipulerte merkostnaden. Fjell barnehage som passivhus vil, foruten å være endel av kommunens "feie-for-egen-dør"-portefølje, samtidig understreke satsingen på Fjell.

P-hus Strømsø

Drammen Eiendom KF planlegger i samarbeid med Drammen Parkering KF bygging av nytt p-hus i Tordenskioldsgate, jfr. prinsippvedtak i økonomiplan 2009-2012.

Drammen Eiendom har nylig utredet et mulig klimavennlig konsept med bygging av p-huset i tre. Et slikt konsept vil ha betydelig høyere kostnad og innebære en stor risiko i forhold tekniske løsninger og dermed svakere fremdrift. Konklusjonen er at p-huset bør bygges som konvensjonelt betongbygg. Det vil bli lagt vekt på energivennlige løsninger, men ikke passivhus-standard.

1.3.2. Fjell 2020- stedsutvikling og folkehelse

I økonomiplan for 2009 -2012 vedtok bystyret en langsiktig satsing på stedsutvikling og folkehelse i bydelen Fjell frem mot 2020. Det overordnede motivet er å bedre levekårene. Det ble avsatt 1 mill. kroner til formålet på hvert av programrådene byutvikling og helse årlig i planperioden. Det vises til egen sak i formannskapet 9. juni d.å.

1.4 Status – oppfølging av Tiltakspakken

Drammen bystyre behandlet i sak 08/09 sak om oppfølging av Regjeringens krisepakke.

Drammen kommune er tildelt 40,9 mill. kr i ekstraordinært vedlikeholdstilskudd, som skal benyttes til prosjekter som påbegynnes i 2009. Drammen kommune ble i tillegg tildelt 11,6 mill. kr i økt rammetilskudd til generell styrking av økonomien. I tillegg valgte bystyret å øke egen investeringsramme for 2009 som ledd i å bidra til å holde sysselsettingen oppe.

I det etterfølgende gis en kortfattet status for bruk av vedlikeholdstilskuddet og den utvidede investeringsrammen.

1.4.1 Disponering av vedlikeholdstilskuddet

Rehabilitering av teknisk infrastruktur/reasfaltering

Tiltakspakken for teknisk infrastruktur (10 mill. kr) vil bestå i et utvidet asfalteringsprogram, hvor det vil bli asfaltert 8,7 km kommunal vei på Strømsø og 7,1 km kommunal vei på Bragernes. I tilknytning til dette arbeidet vil det bli foretatt nødvendig reasfaltering av fortau,

masseutskiftinger og re-etablert sluk og kummer der det er behov. Disse arbeidene er nylig startet opp, og vil fortsette utover sommeren og høsten. I tillegg vil Arbojordet vis a vis Gulskogen gård bli fullført som parkområde i løpet av høsten.

Opprusting av gågatene i Bragernes sentrum

Bystyret vedtok at 25,9 mill. kr av vedlikeholdstilskuddet skal benyttes til opprusting av Nedre Storgate/Gågata på strekningen Bragernes torg - Schwenchegata. Formannskapet godkjente 10.03.09 forprosjekt for Nedre Storgate/Gågata, og ba om å bli orientert om detaljprosjekt samt resultat av forhandlingene om samarbeid med gårdeierne. Anbud er innhentet, og viser at kostnadene blir lavere enn antatt. Arbeidene vil bli igangsatt medio juni, og målet er ferdigstillelse innen 1. desember i år. Det vises forøvrig til nærmere omtale av prosjektet i kapittel 4.1.

Miljøtiltak i skolebygg

Det ble bevilget 5,0 mill. kr til konvertering av oljekjeler i skolebygg til alternative energikilder. Drammen Eiendom KF har igangsatt et prosjekt for å avklare hvilke oljekjeler det vil være gunstigst å konvertere. Det vil bli startet opp arbeider ved 2-3 skoler i løpet av 2009.

1.4.2 Utvidelse av investeringsrammen

Drammen Eiendom KF's investeringsprogram for 2009 ble utvidet med to nye investeringsprosjekter, og budsjettrammen økt med 50,0 mill. kr.

Fjell skole – utvidelse med ny paviljong

Det er bevilget 14,0 mill. kr til utvidelse av Fjell skole med ny paviljong på ca. 500 m². Anbud er gjennomført og entreprenør er valgt. Det tas sikte på en forholdsvis kort anleggsperiode, slik at paviljongen kan stå ferdig til høstens skolestart.

Galterud bad – ombygging til gymsal

Det er bevilget 36,0 mill. kr til ombygging av nåværende svømmehall ved Galterud skole til gymsal, samt til rehabilitering av eksisterende gymsal. Prosjektet har vært på anbud, men Drammen Eiendom KF fant det nødvendig å avlyse konkurransen. Ny anbudskonkurranse vil bli gjennomført høsten 2009, jfr. nærmere omtale i kapittel 4.2.

1.5 Status budsjett 2009

Det er i perioden fram til regnskapsavslutningen pr. 1. tertial 2009 gjennomført en rekke budsjettjusteringer. Dette er å anse som budsjettekniske justeringer som ikke innebærer reelle omprioriteringer innenfor bykassens samlede budsjettamme, jfr. omtalen nedenfor. De budsjettekniske justeringer som er gjennomført fremgår også av tabellen på neste side. For oversiktens skyld viser også tabellen justeringer som ble gjort etter bystyrets behandling av Regjeringens krisepakke, men disse justeringene er ikke omtalt nedenfor.

Div. justeringer mot lønnsreserven

Det er i løpet av 1. tertial d.å. foretatt diverse justeringer av virksomhetenes lønnsbudsjett, saldert ved bruk av den sentrale lønnsreserven:

- Kap. 3.4-forhandlinger (lederlønn) med virkning fra 1.5.08 – helårseffekt 3,1 mill. kr
- Økt utgift på 1,4 mill. kr til personforsikringer som følge av tariffbestemte endringer

- Tilbakeføring av 2,0 mill. kr fra programområdene knyttet til redusert bruk av konsulenter, jfr. forutsetninger vedr. ansettelsesstoppen

Etter dette gjenstår 39,2 mill. kr på den sentrale lønnsreserven.

Justering pensjonspremie

Det var i bykassens opprinnelige budsjett satt av 39,1 mill. kr på sentral post til å dekke økte pensjonspremiesatser i DKP og SPK. Til sammen er virksomhetsbudsjettene styrket med 10,0 mill. kr fra den sentrale posten. Premieøkningen i DKP ble en god del lavere enn opprinnelig varslet (13,0% istedet for 17,0%), slik at det gjensto 29,1 mill. kr på den sentrale posten. Restbeløpet er korrigert mot nedjustering av årets premieavvik.

Bundne midler avsatt 2008

Virksomhetenes budsjetttrammer er godskrevet til sammen 27,1 mill. kr gjennom bruk av avsatte bundne midler (øremerkede bevilgninger) i 2008. Avsatte midler fra handlingsplanen for psykisk helse på 3,8 mill. kr er foreløpig avsatt på sentral post.

Diverse forhold

Det er er i tillegg til de foran omtalte forhold foretatt diverse justeringer som påvirker programområdenes rammer. Her nevnes bl.a.:

- Husleie Konggt. 51
1,2 mill. kr er flyttet fra P0213 Sosiale tjenester til P09 Pleie og omsorg
- Fritid med bistand
1,7 mill. kr er flyttet fra P06 Kultur til P09 Pleie og omsorg i forbindelse med ordningen "Fritid med bistand"
- Spesialpedagogiske tiltak i barnehagene
Midler til spesialpedagogiske tiltak i barnehagene er flyttet fra P02 Oppvekst til P01 Barnehager med 8,9 mill. kr
- Lisenspenger grunnskole
Midler til IKT-lisenser er flyttet fra P07 LOS (D-IKT) til P12 Grunnskole med 0,7 mill. kr
- Flytting av stilling fra byggesak
Det er korrigert for flytting av ett årsverk fra P04 Byutvikling (byggesak) til P07 LOS (Servicetorget) med 0,4 mill. kr
- Forhold knyttet mot bruk av fond:
Programområde 07 er styrket med 1,4 mill. kr knyttet til ordningen med billighetserstatning for tidligere barnevernsbarn, finansiert fra disposisjonsfondet.

Drammen bykasses driftsbudsjett 2009 – tekniske justeringer før 1. tertial

Mill. 2009-kroner	Vedtatt budsjett 2009	Just. "krise- pakken"	Justert budsjett pr. 17.02.09	Div. lønns- just.	Bundne midler fra 2008	Konsulent uttrekk	Div. just.	Justert budsjett pr. 30.04.09
Rammer pr. programområde 1-14:	2 042,9	13,2	2 056,1	13,1	22,9	-2,0	2,8	2 093,0
01 Barnehage	37,2		37,2		0,7	0,0	8,9	46,8
02 Oppvekst	151,9		151,9	0,6	0,9	-0,2	-8,9	144,4
03 Samfunnsikkerhet	38,2		38,2		0,0	0,0	0,0	38,2
04 Byutvikling	13,1		13,1	0,3	0,0	-0,1	-0,4	12,8
05 Helse	98,6		98,6	0,2	1,3	-0,1	0,0	100,0
06 Kultur	163,7		163,7	0,3	1,1	-0,2	-1,7	163,2
07 Ledelse, org. og styring	147,5	0,7	148,2	2,3	7,1	-0,7	2,5	159,5
08 Kompetanse, markedsføring, næring	5,0		5,0		0,0	0,0	0,0	4,9
09 Pleie og omsorg	684,2	2,5	686,7	3,0	2,5	-0,2	2,9	694,9
10 Politisk styring	15,6		15,6		0,0	0,0	-0,2	15,4
11 Samferdsel og fellesarealer	41,3	10,0	51,3	0,1	0,0	-0,1	0,0	51,4
12 Skole	525,1		525,1	5,1	5,3	-0,1	1,0	536,4
13 Sosiale tjenester	178,7		178,7	1,0	4,0	-0,3	-1,2	182,1
14 Vann og avløp	-57,3		-57,3	0,2	0,0	0,0	0,0	-57,1
Sentrale inntekter	-2 063,2	-47,9	-2 111,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-2 111,1
Skatt	-1 393,6	16,8	-1 376,8					-1 376,8
Selskapskatt	0,0		0,0					0,0
Rammetilskudd	-506,3	-23,8	-530,1					-530,1
Vedlikeholdstilskudd	0,0	-40,9	-40,9					-40,9
Integreringstilskudd	-57,3		-57,3					-57,3
Vertskommunetilskudd asylmottak	-0,9		-0,9					-0,9
Komp. merverdiavg. Bykassen invest.	-17,1		-17,1					-17,1
Komp. merverdiavg. Drm. Eiendom KF	-45,2		-45,2					-45,2
Komp. merverdiavg. Andre	-5,0		-5,0					-5,0
Kompensasjonstilskudd	-37,8		-37,8					-37,8
Tilskudd til ressurskrevende tjenester	0,0		0,0					0,0
Tilskudd psykisk helsevern	0,0		0,0					0,0
Finansielle poster	49,8	0,0	49,8	0,0	0,0	0,0	0,0	49,8
Renteutgifter	75,3		75,3					75,3
Renteinntekter	-47,6		-47,6					-47,6
Avdrag på lån=Netto avdrag	30,5		30,5					30,5
Kontantresultat lånefondet (- = overskudd)	-8,5		-8,5					-8,5
Overføring til/fra komm. bedrifter	-56,3	5,0	-51,3	0,0	0,0	0,0	0,0	-56,3
Lindum AS	-6,0		-6,0					-6,0
Drammen Drift KF	0,0		0,0					0,0
Drammen Eiendom KF	-25,3	5,0	-20,3					-20,3
Energiselskapet Buskerud AS	-25,0		-25,0					-30,0
Andre	0,0		0,0					0,0
Fellesutgifter/ufordelte poster	55,5	3,8	59,3	-13,1	4,2	2,0	-1,4	50,9
Årets premieavvik (Å190)	-56,4		-56,4				29,1	-27,3
Inndekning tidligere års premieavvik (Å191)	21,7		21,7					21,7
Premieavsetning (Å192)	4,0		4,0					4,0
Diverse utgifter (inkl. P20)					0,3			0,3
Psykisk helsevern, midler til disp.	0,0		0,0		3,8			3,8
Avsetning lønnsreserve	38,3	3,4	41,7	-3,1		2,0	-1,4	39,2
Endring pensjonspremier - netto	39,1		39,1	-10,0			-29,1	0,0
Reserveavsetning drift	8,8	0,4	9,2					9,2
Avskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivninger	109,8		109,8					109,8
Motpost avskrivninger	-109,8		-109,8					-109,8
Driftsresultat før årsoppgjørdisp.	28,6	-25,9	2,8	0,0	27,1	0,0	1,4	26,3
Årsoppgjørdisposisjoner	-23,6	25,9	2,2	0,0	-27,1	0,0	-1,4	-26,3
Tidligere års regnskapsresultat	0,0		0,0					0,0
+ avsetning til disposisjonsfond	0,0		0,0					0,0
+ avsetning til bundne fond	0,0		0,0					0,0
+ overf. til invest.regnskapet (driftsmidler)	0,0	25,9	25,9					25,9
+ overf. til invest.regnskapet (mva.komp)	0,0		0,0					0,0
+ overf. til invest.regnskapet Drm. Eiendom KF	0,0		0,0					0,0
- bruk av ubundne fond	-0,6		-0,6				-1,4	-2,0
- bruk av bundne fond (overf. fra i fjor)	0,0		0,0		-27,1			-27,1
- bruk av VA fond	-23,0		-23,0					-23,0
Netto resultat	5,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Kapittel 2

Organisasjonsutvikling

2.1 Status ansatt- og årsverksutvikling

Tall under viser utviklingen i antall årsverk på fast regulativlønn pr. 30.04.09 i Drammen kommune som juridisk enhet (konsern).

Antall årsverk og ansatte i Drammen kommune *

Organisasjonsform	Årsverk 31.12.08	Årsverk 30.04.09	Ansatte 31.12.08	Ansatte 30.04.09
Drammen kommune (basis)	2697	2740	3482	3547
Drammen Barnehager KF	423	421	478	479
Drammen Drift KF	71	71	71	71
Drammen Eiendom KF	30	31	30	31
Drammen Kjøkken KF	50	47	59	56
Drammen Parkering KF	18	18	19	19
Drammensbadet KF	27	29	31	35
D-IKT (Kommunelov § 27)	32	32	33	32
Sum: Drammen kommune	3348	3389	4203	4270

*Tabell over viser ikke ansatte som har permisjon uten lønn, har gått ut sykepengerettighetene og mottar midlertidige ytelser, midlertidige ansatte som har avtale om tilsigelse samt eventuell arbeidskraft innkjøpt fra ulike byråer. Ansatte som er ute i svangerskapspermisjon er inkludert i tallene.

Kommentarer til aktuell årsverksutvikling:

- Antall årsverk i konsern (juridisk enhet) har i perioden 31.12.08 - 30.04.09 økt med 41.
- Antall ansatte i konsern (juridisk enhet) har i perioden 31.12.08 - 30.04.09 økt med 67.
- Økende årsverksutvikling i 1. tertial 2009 finnes først og fremst innen programområdene 09 Pleie og omsorg (ca. 24 årsverk) og 02 Oppvekst (ca. 12 årsverk).

2.2 Sykefravær

Drammen kommunes samlede sykefravær (konsern) for 1. kvartal 2009 var på 9,7 %.

Historisk sykefraværsutvikling i konsern - 1. kvartal

1. kv. 2007	1. kv. 2008	1. kv. 2009
10,0 %	9,6 %	9,7 %

Sammenlignet med resultat for 1. kvartal 2008, har sykefraværet i 1. kvartal 2009 hatt en prosentvis svak økning i konsernnet på ca. 0,1 prosentpoeng (ca. 1,6 %). Sykefraværet sank i

kvartalet med ca. 6,6 % i de samlede kommunale foretak, men økte i samme periode med ca. 3,6 % i basisorganisasjon.

I basisorganisasjon var sykefraværet synkende i programområdet 12 Grunnskoleundervisning (ca. 7 %), svakt økende i 09 Pleie og omsorg (ca. 2,5 %) og sterkt økende i programområdene 05 Helse, 07 LOS, 04 Byutvikling og 02 Oppvekst (ca. 20-50% økning).

Et økende sykefravær i basisorganisasjon, kan indikere at BMS-målsetting om redusert sykefravær med ½ prosentpoeng (ca. 6 %) i konsernet i 2009 kan bli svært krevende for organisasjonen. Med bakgrunn i sykefraværsutviklingen i 1. kvartal 2009 og redusert sykefravær på hele 0,9 prosentpoeng i 2008 (ca. 9,4 %), foreslår derfor rådmann pr. 1. tertial å justere ned ambisjonene om redusert sykefravær i konsernet i økonomiplanperioden 2009 med 0,3 prosentpoeng.

Hovedmålsetting for konsernet blir da et ønsket nivå på 7,9 % sykefravær i 2009 og et mer ”kritisk” nivå på 8,1 % sykefravær (ref. BMS-målekart).

2.3 Omstilling og organisasjonsutvikling

Mål for omstilling og organisasjonsutvikling

Arbeid pr. 1. tertial 2009 følger hovedlinjene i vedtatt økonomiplan 2007-2010 (kontinuerlig organisasjonsutvikling).

2.3.1 Virksomhetsutvikling

Utvikling i antall virksomheter / kommunale foretak (KF) / interkommunale selskaper (IKS) i Drammen kommune er som følger:

År	Virksomheter	Kommunale foretak	Interkomm. selskap
2003	59	2	6
2004	58	2	7
2005	50	3	7
2006	45	4	8
2007	40	6 (7)	8
2008	39	7*	9**
2009	40***	7*	9**

*Inkl. Drammen Konkurranse KF

** Inkl. D-IKT (Interkommunalt samarbeid etter Kommunelovens § 27)

*** Inkl. Marienlyst skole

2.3.2 Diverse OU-prosjekter / implementeringsarbeid

Sosialsenterets overgang til nytt kontorfellesskap med NAV

NAV Drammen skal etableres som et av landets største NAV-kontorer ved årsskiftet 2009.

Personalmessig overgang for Sosialsenterets ansattgruppe til NAV Drammen følger oppsatt samlokaliseringsplan.

Interkommunalt samarbeid

I regi av Rådet for Drammensregionen er det etablert fire prosjekter for å vurdere interkommunalt samarbeid på følgende områder:

- Kommuneadvokat
- Lønn og regnskap
- Skatt
- Byggesak

Intensjonen er å oppnå stordriftsfordeler, effektive arbeidsprosesser og foreta felles systemutvikling. Det foreligger rapporter fra forprosjektene på samtlige områder. Endelig beslutning om gjennomføring tas av kommunestyrene i løpet av høsten 2009.

E-Drammen 2009

Drammen kommune ønsker å være en åpen, tilgjengelig og lærende organisasjon / kommune. "E-Drammen 2009" er et konsernovergripende prosjekt med delprosjekter som følger nasjonale føringer fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Kommunenes Sentralforbund. En av hovedmålsettingene er å gjøre innbyggernes møte med det offentlige enklere ved å utnytte teknologiens muligheter.

Delprosjektet "Nytt internett" har hatt hovedfokus 1. tertial 2009. Prosjektet har en overordnet målsetting om at publikums møte med Drammen kommune på nett skal bli så enkelt som mulig. Nye nettsider vil bli lansert før sommerferien.

"Kvalitetskommuneprogrammet"

Drammen kommune sluttet seg 17.11.08 til "Kvalitetskommuneprogrammet" som bygger på en avtale mellom Staten, KS og utvalgte hovedsammenslutninger. Arbeidet med programmet i Drammen er forutsatt å vare ut år 2012.

Målet med arbeidet i "Kvalitetskommuneprogrammet" er økt kvalitet og effektivitet på det kommunale tjenestetilbudet gjennom en konstruktiv samhandling mellom folkevalgte, ledere og ansatte slik at innbyggeren merker en forbedring. Det er et særskilt mål å redusere sykefraværet.

Styringsgruppa vedtok 09.03.09 en overordnet prosjektplan med 4 delprosjekter.

3 delprosjekter har som hovedmålsetting å redusere uønsket deltid innen programområdene 01 Barnehage, 09 Pleie og omsorg og 12 Pleie og omsorg. Arbeidet med delprosjekt i programområdet 09 Pleie og omsorg har startet opp. Budsjettmessige konsekvenser i forbindelse med kompetanseutviklingstiltak følges opp i økonomiplan 2010-2013.

Delprosjekt 4 omhandler Drammen kommune som helsefremmende arbeidsplass og er planlagt som en oppfølger til pågående HMS-prosjekt, "Drammen kommune – en helsefremmende og lærende kommune", som nå er i sin slutfase. Sluttrapport for 4 piloter ferdigstilles pr. 01.07.09.

Arbeid med plan for økt mangfold og inkludering

Arbeid har startet opp med å implementere lokalt utviklet ”Drammensmodell for arbeid med mangfold og inkludering” i Drammen kommune. Hensikten med arbeidet er, over år, å øke ansatt-mangfoldet og stimulere til tverrkulturell forståelse i alle virksomheter og kommunale foretak i Drammen kommune.

Målsetting for 2009 er å starte første års implementeringsarbeid i 6 virksomheter og ett kommunalt foretak (Drammen Barnehager KF). Arbeidet er i tertialet påbegynt i virksomhetene Helsestasjonene og Service og administrasjon.

2.4 Arbeidsgiverpolitikk

Generell arbeidsgiverpolitikk 2009

Arbeidsgiverpolitisk handlingplan for 2009 er i tråd med strategiske føringer fra 2007 og en videreføring av arbeidsgiverpolitisk handlingplan for 2008.

Status pr. arbeidsgiverpolitisk satsingsområde (H/R) er:

Ledelse

- Lederskolens hovedprogram for lederutvikling (to-årig lederutviklingsprogram for alle ledere og mellomledere – LUP 1) er på vei inn i sin siste fase. En tredel av deltakerne er ferdig med programmet.
- Oppfølgingsprogram for ledere som har gjennomført LUP 1, er planlagt og vil bli iverksatt f.o.m. høsten 2009 (LUP 2).
- Tilbud til nye ledere er planlagt og klart for gjennomføring.
- Sentral tariffrevisjon 2009. Hovedtariffavtalen for tariffperioden 01.05.08 – 30.04.10 er videreført uendret for annet avtaleår. Dagens regler for offentlig tjenstepensjon (bruttoordningen) og AFP videreføres med nødvendige tilpasninger til innføring av fleksibel alderspensjon i i folketrygden fra 2011 og med de tilpasninger som følger av Stortingets vedtak fra mai 2005.
- Lokale forhandlinger 2009 – årshjul for de samlede forhandlinger i 2009 er planlagt, ledere og organisasjoner er forberedt til de første forhandlinger i juni 2009 (ref. Hovedtariffavtalens kap. 5).

Utvikle og beholde

- 2 motivasjons-samlinger for senior-ansatte (aldersgruppen 55+) er gjennomført som morgensamlinger på rådhuset med ulikt tematisk innhold.
- Ny struktur er innført på oppfølgingsmøter med ansatte som har vært sykmeldt i ca. 6 måneder. Arbeidet er sentralisert pr. mars 2009. Ny rutine er utarbeidet og følges opp som et samarbeidsprosjekt mellom NAV Arbeidslivssenteret i Buskerud, NAV Trygd og Drammen kommune. Arbeid utføres med ref. til delmål 1 i avtalen om et mer inkluderende arbeidsliv for 2009 (IA-avtalen).
- Arbeid med sentral arbeidsgiverpolitisk opplæringsplan er påbegynt.
- Plan for kompetansekartlegging av alle ansatte i Drammen kommune i 2009 er lagt. Plan og kartlegging følger opp deler av hovedtariffoppgjøret i 2008.

- Særskilt kompetanseutvikling for ansatte med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn som arbeider i programområdene 01 Barnehage og 09 Pleie og omsorg pågår fram mot sommeren 2009. Aktuell kompetanseutviklingen fokuserer i hovedsak på økt basiskompetanse i lesing, skriving, og digitale ferdigheter (kommunikasjon).

Rekruttere

- Drammen kommune markedsføres som en attraktiv arbeidsplass på internett.
- Omdømme- og profileringsarbeid pågår aktivt mot spesielt 5 høyskoler. Eget rekrutteringslag for drammensskolen er sendt på særskilt "jakt" etter undervisningspersonell.
- 11 nye helsefagarbeider-lærlinger er klar for opplæring / verdiskaping i Drammen kommune f.o.m. august 2009.
- Særskilt opplæringstilbud for 18 utvalgte ikke-vestlige innvandrere (kommende helsefagarbeidere) fortsetter mot slutten av sitt andre skoleår. Skoleåret 2009-2010 er elevene inne i sitt siste opplæringsår og gruppen gis status som lærlinger i 100 % stilling i programområdet 09 Pleie og omsorg.
- To nye klasser for helsefagarbeidere opprettes f.o.m. høsten 2009 (v/ Åssiden og Lier videregående skoler).

Kapittel 3

Revidert driftsbudsjett 2009

3.1 Økonomisk status pr. 1. tertial 2009

Rådmannens budsjettforslag for perioden 2009-2102 viste behov for å bremse utgiftsveksten, og sikre en sunnere balanse mellom bykassens inntekter og utgifter. Det ble derfor lagt opp til en omfattende tilpasningsstrategi, som allerede i 2009 er forutsatt å frigjøre cirka 68 millioner kroner:

- Økte egenandeler
- Reduksjon i tjenestetilbudet
- Økt utbytte/eieruttak fra kommunens bedrifter
- Ansettelsesstopp
- Diverse innsparingstiltak

Med unntak av ansettelsesstoppen, som ble vedtatt avviklet ved behandlingen av Regjeringens krisepakke, er det øvrige tiltakene innarbeidet i budsjettforutsetningene for 2009 i samsvar med bystyrets vedtak. Etter at budsjettet er korrigert for virkningene av krisepakken mv. viser justert budsjett pr. 1. tertial 2009 et netto driftsunderskudd på 26,2 mill. kr.

Driftsunderskuddet må ses i sammenheng med planlagt bruk av VA-fond og bundne avsetninger knyttet til ubrukte øremerkede bevilgninger i 2008, med til sammen 50,1 mill. kr. Samtidig overføres 25,9 mill. kr fra vedlikeholdstilskuddet til bykassens investeringsbudsjett.

Til tross for forholdsvis stramme rammevilkår kan det likevel slås fast at økonomistyringen innenfor Drammen bykasse har vært rimelig god hittil i år. Tabellen på neste side viser økonomisk status for Drammen bykasse pr. utgangen av 1. tertial 2009. De viktigste resultatene av analysen er oppsummert i punktene nedenfor:

- Lønnsutgiftene sett i sammenheng med refusjon sykelønn og fødselspenger viser pr. april et positivt avvik på 2,0 mill. kr.
- For programområdene er det pr. februar et samlet mindreforbruk på 0,3 mill. kr. Ut fra de foretatte analyser vurderes situasjonen likevel som bekymringsfull innenfor programområdene 01 Barnehager, 02 oppvekst og 06 Kultur.
- Skatteveksten i årets fire første måneder klart høyere enn budsjettforutsetningen, både lokalt og nasjonalt. Kommunens skatteanslag forutsetter vekst utover det justerte vekstanslaget på landsbasis, men på grunnlag av skatteutviklingen hittil i år velger rådmannen foreløpig å opprettholde årsprognosen.
- Lavere rentenivå enn forutsatt vil gi betydelige mindreutgifter på kommunens innlån. Kommunens svekkede likviditet er imidlertid urovekkende, og vil gi økte renteutgifter til kassekreditt. Samtidig må det korrigeres for negative rente-effekter på inntekter fra innskudd og utlån, Husbankens kompensasjonstilskudd og bruk av VA-fond (justert selvkostkalkyle med lavere kalkulasjonsrente). Netto rentegevinst anslås til 18-20 mill. kr.

Drammen bykasse – hovedoversikt pr. april 2009

Mill. kroner	Regn i fjor	Regn i år	Bud i år	Avvik i kr	Forbr i %	Bud 2009	Regn 2008	Regn 2007	Regn 2006
PROG.OMRÅDENE 01-14	635,0	672,8	673,1	0,3	100,0 %	2093,0	2120,7	1875,1	1720,2
P01 Barnehage	6,8	-2,3	-2,2	0,2	107,2 %	46,8	39,5	38,9	41,9
P02 Senter for oppvekst	43,7	50,9	47,7	-3,2	106,7 %	144,4	163,7	142,9	127,8
P03 Brannvern	11,7	12,3	12,4	0,1	99,1 %	38,2	38,7	34,9	33,3
P04 Byutvikling	9,6	8,5	8,4	-0,1	101,3 %	12,8	14,4	10,5	14,6
P05 Helse	32,3	33,6	33,4	-0,2	100,5 %	100,0	95,4	87,8	82,9
P06 Kultur	54,1	67,7	65,8	-1,8	102,8 %	163,2	166,4	140,3	120,6
P07 Ledelse, org. og styring	66,7	69,5	69,9	0,4	99,4 %	159,5	164,3	139,5	117,4
P08 Miljø, komp. og næring	2,5	1,9	2,0	0,1	95,2 %	4,9	7,1	6,9	5,1
P09 Pleie og omsorg	218,5	236,7	237,3	0,6	99,8 %	694,9	737,0	670,4	609,3
P10 Politisk styring	4,8	5,0	5,2	0,2	96,0 %	15,4	14,7	16,1	12,2
P11 Samferdsel og fellesarealer	12,6	17,9	18,1	0,2	99,1 %	51,4	49,2	46,9	48,3
P12 Grunnskoleundervisning	156,1	169,5	169,0	-0,5	100,3 %	536,4	496,0	426,3	399,1
P13 Sosiale tjenester	56,4	54,6	53,2	-1,5	102,7 %	182,1	180,3	162,3	156,4
P14 Vann og avløp	-40,7	-53,1	-47,3	5,8	112,3 %	-57,1	-45,9	-48,7	-48,7
SENTRALE INNTEKTER	-629,9	-723,7	-711,2	12,5	101,8 %	-2111,1	-1951,1	-1812,9	-1708,6
Skatt på inntekt og formue (18709)	-391,3	-437,7	-419,4	18,3	104,4 %	-1 376,8	-1272,6	-1205,2	-1196,5
Selskapsskatt (18701)	-33,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0	-84,6	-72,7	-72,4
Rammetilskudd (18001)	-162,0	-217,3	-218,0	-0,7	99,7 %	-530,1	-387,9	-330,9	-269,8
Vedlikeholdstilskudd	0,0	-40,9	-40,9	0,0	100,0 %	-40,9	0,0	0,0	0,0
Integreringstilskudd (netto)	-13,8	-10,3	-14,3	-4,0	71,8 %	-57,3	-55,0	-46,0	-60,8
Tilskudd ressurskrevende brukere	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0	0,0	-9,0	-5,5
Tilskudd psykiatri	-16,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0	-40,0	-33,3	-27,9
Komp. merverdiavgift invest. (17280)	-5,5	-4,2	-4,3	-0,1	98,5 %	-17,1	-18,4	-26,2	-23,8
Komp. merverdiavgift Drm. Eiendom	-7,1	-12,6	-15,0	-2,4	84,0 %	-45,2	-52,1	-56,2	-23,7
Komp merverdiavgift andre (17008)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-5,0	-4,8	-3,9	-4,7
Kompensasjonstilskudd (18109)	-0,3	-0,7	0,7	1,4	-96,4 %	-38,7	-35,7	-29,6	-23,5
FINANSIELLE POSTER	1,2	0,7	0,0	-0,7	0,0 %	49,8	27,3	21,7	-19,0
Renteutgifter	8,6	4,4	4,7	0,3	93,6 %	75,3	64,3	32,2	19,5
Avdragsutgifter til lånefondet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	30,5	21,1	19,7	13,5
Renteinntekter	-7,4	-3,7	-4,7	-1,0	79,0 %	-47,6	-54,0	-42,3	-42,1
Kontantoverskudd lånefond	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-8,5	-4,1	12,1	-9,9
OVERF. TIL/FRA KOMM. BEDRIFTER	0,0	-9,0	-8,4	0,6	107,1 %	-56,3	-50,3	-48,9	-33,7
Lindum AS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-6,0	-5,0	-5,0	-3,0
Drammen Holding AS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-5,0	0,0	-2,0	-5,5
Drammen Eiendom KF	0,0	-9,0	-8,4	0,6	107,1 %	-25,3	-22,7	-31,3	-21,3
Energiselskapet Buskerud	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-25,0	-25,0	-15,0	-5,0
Andre	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	5,0	2,4	4,4	1,1
FELLESUTGIFTER/UFORDELT	-1,2	-0,6	-0,4	0,2	146,9 %	50,8	-107,2	-43,7	-10,8
Premieavsetning (Å192)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	4,0	7,8	6,7	0,0
Premieavvik (Å190)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-17,4	-131,5	-63,3	-25,1
Inndekning premieavvik (Å191)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	21,7	16,6	12,3	10,6
Diverse utgifter (inkl. P20)	-1,2	-0,6	-0,4	0,2	150,7 %	0,3	-0,1	-	-
Avsetning lønnsreserve	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	29,1	0,0	0,0	3,7
Psykisk helsevern, midler til disp.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	3,8	-	0,5	0,0
Reserveavsetning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	9,2	0,0	0,0	0,0
AVSKRIVNINGER				0,0	0,0 %	0,0	0,0	0,0	-2,6
Avskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	109,8	109,6	92,7	76,8
Motpost avskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-109,8	-109,6	-92,7	-79,4
DRIFTSRES. FØR Å.O.D.	5,2	-59,9	-46,9	13,0		26,2	39,4	-8,6	-51,9
ÅRSOPPGJØRSDISPOSISJONER		0,0	-9,3	-9,3		-26,2	-39,4	8,6	25,6
+ Tidligere års resultat								-22,8	
+ avsetning til disp.fond		0,0	0,0	0,0		0,0	27,0	38,8	43,0
+ avsetning omdømmefond		0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
+ avsetning til bundne fond		0,0	0,0	0,0		0,0	27,3	29,0	
+ overføring til invest.regnskapet		0,0	0,0	0,0		25,9	5,9	6,9	
- bruk av ubundne fond		0,0	-1,4	-1,4		-1,4	-19,8	-4,1	
- bruk av omdømmefond		0,0	-0,2	-0,2		-0,6	-1,8		
- bruk avsetn. Billighetserstatning		0,0	0,0	0,0		-27,1	-8,2		
- bruk bundne fond(overf.fra i fjor)		0,0	-7,7	-7,7		-23,0	-28,2	-30,3	-17,4
- bruk av VA- fond		0,0	0,0	0,0		0,0	-16,2	-8,8	0,0
- bruk av likviditetsreserve		0,0	0,0	0,0		0,0	-25,4		
						0,0	0,0	0,0	-26,3

3.2 Forslag til revidert driftsbudsjett 2009

Drammen bykasses driftsøkonomi pr. 1. tertial 2009 er preget av forholdsvis stramme rammebetingelser, som gir lite rom for økt aktivitet. Etter rådmannens vurdering er det således viktig å benytte de reserver som finnes i budsjettet til å konsolidere budsjettsituasjonen.

I den foreslåtte salderingsskissen, jfr. tabellen nedenfor, har rådmannen lagt følgende hovedelementer til grunn:

- Frie inntekter oppjusteres med 11,5 mill. kr i form av økt rammetilskudd. Dette følger av opplegget i forslaget til Revidert Nasjonalbudsjett 2009.
- Anslaget for momsrefusjon fra investeringsbudsjettet oppjusteres med 3,8 mill. kr, bl.a. som følge av økt aktivitet gjennom tiltakspakken for redusert arbeidsledighet.
- Kompensasjonstilskuddene fra Husbanken til omsorgsboliger/sykehjemsplasser og rehabilitering av skolebygg reduseres med 6,0 mill. kr som følge av redusert rentenivå.
- Reserveavsetningen i årets budsjett på 9,2 mill. kr disponeres i sin helhet.
- Det legges opp til en styrking av programområdene med 20,7 mill. kr. Dette gjelder i særlig grad programområdene 01 Barnehager og 02 Oppvekst, og er nødvendig for å kunne opprettholde etablert tjenestenivå. I tillegg styrkes programområdene 01 Barnehager og 06 Kultur med 8,7 mill. kr ved at Drammen Barnehager KF og Drammensbadet KF får beholde virkningen av redusert intern-husleie.
- Finansbudsjettet tilpasses i forhold til lavere rentenivå. Dette inkluderer en nedjustering av Lånefondets internrente fra 5,8% til 3,5%. Som følge av redusert internrente reduseres virksomhetenes husleier med 30,1 mill. kr som trekkes ut av programområdenes rammer. Dette har ingen realøkonomiske konsekvenser for virksomhetene, men uttrekket må ses i forhold til forverring av Lånefondets kontantresultat.
- Virksomhetene tilbakeføres engangsbevilgninger på netto 6,1 mill. kr som følge av mer-/mindreforbruk i 2008.
- Som følge av høyere premieavvik enn forutsatt i 2008 må bevilgningen til amortisering av tidligere års premieavvik styrkes med 3,6 mill. kr.
- Det mottas 55,0 mill. kr mer enn budsjettet i utbytte fra Energiselskapet Buskerud AS. Merinntekten overføres til investeringsbudsjettet til delvis finansiering av økt ansvarlig lån til Energiselskapet Buskerud med 75,0 mill. kr. Det økte utlånet er rentebærende fra 1.7.09.
- Bruk av VA-fond nedjusteres med 16,6 mill. kr som følge av oppdatert selvkostkalkyle basert på lavere rentenivå (kalkulasjonsrenten).
- Det avsettes 10,0 mill. kr fra disposisjonsfondet til ordningen med billighetserstatning for tidligere barnevernsbarn.

De foreslåtte budsjettjusteringene er nærmere omtalt i kapitlene 3.3 – 3.6.

Til tross for vekst i frie inntekter og redusert rentebelastning, vil rådmannen understreke at budsjettsituasjonen etter de foreslåtte justeringer vurderes som mer anstrengt enn ved utarbeidelsen av budsjettet for 2009. Dette kommer særlig til uttrykk gjennom den forverrede budsjettsituasjonen innenfor programområdene 01 Barnehager og 02 Oppvekst samt i Drammensbadet KF.

Hovedoversikten på neste side viser at netto driftsresultat går fra å være negativt med 26,3 mill. kr til å være positivt med 45,3 mill. kr. Forbedringen i driftsresultatet må imidlertid først og fremst ses i forhold til det høye utbyttet fra Energiselskapet Buskerud AS. Merinntekten på 55 mill. kr benyttes i sin helhet til å styrke EB's finansielle plattform i samsvar med eierstrategien.

Som påpekt i kapittel 1.1 har rådmannen lagt opp til i minst mulig grad å gjøre bruk av disposisjonsfondet. Budsjettert bruk av Omdømmefondet samt foreslått avsetning på 10 mill. kr til billighetserstatningsordningen innebærer imidlertid at disposisjonsfondets saldo ved utgangen av 2009 anslås å bli redusert fra 99 til ca. 85 mill. kr.

Forslag til budsjettjusteringer pr. 1. tertial 2009

Mill. kroner		Drift		Merknader
		Økt utgift Redusert innt	Red. utg Økt inntekt	
P01 Barnehager	Rammestyrking	6,700		Behov for å styrke rammen inkl. opprettholdelse av spes.ped-midler som tidl. er overført til P02 Oppvekst
P02 Oppvekst	Rammestyrking	8,500		Jfr. forutsatt styrking i økonomiplan 2009-2012
P03 Brannvern	Rammestyrking	0,958		Økt tilskudd til DRBV fra eierkommunene
P06 Kultur	Rammestyrking	2,000		Tilskudd til trossamfunn/ Kulturskolen/ Søndagsåpent bibliotek mv.
P08 Kompetanse, markedsf, næring	Rammestyrking	1,500		Husleietilskudd 2009 til HiBu økes fra 1,5 til 3,0 mill. kr
P10 Politisk styring	Rammestyrking	1,000		Økte utgifter til Stortingsvalget 2009
P15 Fellesutgifter	Reserveavsetning		9,200	Disponering av reserveavsetning i budsjett 209
	Mer-/mindreforbruk 2008	6,054		Engangsbevign. - nto. tilbakef. til virksomhetene
	Redusert husleie P1-14		30,100	Uttrekk fra budsjettammene pga. redusert internleie
	Amortisering premieavik	3,600		Høyere premieavik enn forutsatt i 2008 gir økt amortiseringskostnad fom. 2009
P16 Sentrale innt.	Skatt		-	Opprettholder foreløpig vekstaanslaget på 8,2%
	Rammetilskudd		11,500	Styrking i hht. RNB 2009
	Mva-kompensasjon invest		3,000	Økt anslag Drammen Eiendom KF
	Kompensasjonstilskudd	6,000		Effekt av lavere rentenivå i Husbanken
P17 Komm. bedrifter	Energiselsk. Buskerud AS		55,000	Utbytte 2008 på 85 mill. kr (55 mill. kr mer enn bud)
	Drammen Eiendom KF		0,600	For lite inntektsført eieruttak i 2008
P18 Finansposter	Renteutgifter		22,000	Lavere internrente og økt bruk av kassekreditt
	Renteinntekter	4,588		Lavere rente på innskudd og utlån. Økt utlån EB.
	Kontantresultat Lånefondet	18,900		Nettovirkning Lånefondet - lavere rentenivå
P19 Årsoppj. disp.	Overføring til invest.budsjett	55,000		Delvis finansiering av ansv. lån EB på 75 mill. kr
	Avsetn. Billighetserstatning	10,000		10 mill. kr fra disposisjonsfondet avsettes til
	Bruk av disposisjonsfond		10,000	billighetserstatningsordningen
	Bruk av VA-fond	16,600		Red. bruk av VA-fond pga. lavere rentenivå
Sum endringer		141,400	141,400	
Manglende finansiering			-	

Drammen bykasse – forslag til revidert driftsbudsjett 2009

Mill. 2009-kroner	Justert budsjett pr. 30.04.09	Virksom mer/mindre 2008	Regulering intern- husleie	Forslag i hht. salderings- skisse	Forslag Revidert budsjett 2009
Rammer pr. programområde 1-14:	2 093,0	6,1	-30,1	20,7	2 089,6
01 Barnehage	46,8	0,0		6,7	53,5
02 Oppvekst	144,4	0,0	-0,4	8,5	152,5
03 Samfunnsikkerhet	38,2	0,0		1,0	39,2
04 Byutvikling	12,8	0,6	-0,2		13,3
05 Helse	100,0	0,2	-3,2		97,0
06 Kultur	163,2	-1,2	-0,8	2,0	163,2
07 Ledelse, org. og styring	159,5	3,4			162,9
08 Kompetanse, markedsføring, næring	4,9	0,0		1,5	6,4
09 Pleie og omsorg	694,9	0,0	-6,2		688,7
10 Politisk styring	15,4	0,0		1,0	16,4
11 Samferdsel og fellesarealer	51,4	-1,1	-18,1		32,2
12 Skole	536,4	1,3	-1,1		536,7
13 Sosiale tjenester	182,1	2,9	-0,1		184,9
14 Vann og avløp	-57,1	0,0			-57,1
Sentrale inntekter	-2 111,1	0,0	0,0	-8,5	-2 119,6
Skatt	-1 376,8				-1 376,8
Selskapsskatt	0,0				0,0
Rammetilskudd	-530,1			-11,5	-541,6
Vedlikeholdstilskudd	-40,9				-40,9
Integreringstilskudd	-57,3				-57,3
Vertskommunetilskudd asylmottak	-0,9				-0,9
Komp. merverdiavg. Bykassen invest.	-17,1				-17,1
Komp. merverdiavg. Drm. Eiendom KF	-45,2			-3,0	-48,2
Komp. merverdiavg. Andre	-5,0				-5,0
Kompensasjonstilskudd	-37,8			6,0	-31,8
Tilskudd til ressurskrevende tjenester	0,0				0,0
Tilskudd psykisk helsevern	0,0				0,0
Finansielle poster	49,8	0,0	0,0	1,5	51,3
Renteutgifter	75,3			-22,0	53,3
Renteinntekter	-47,6			4,6	-43,0
Avdrag på lån=Netto avdrag	30,5				30,5
Kontantresultat lånefondet (- = overskudd)	-8,5			18,9	10,5
Overføring til/fra komm. bedrifter	-56,3	0,0	0,0	-55,6	-111,9
Lindum AS	-6,0				-6,0
Drammen Drift KF	0,0				0,0
Drammen Eiendom KF	-20,3			-0,6	-20,9
Energiselskapet Buskerud AS	-30,0			-55,0	-85,0
Andre	0,0				0,0
Fellesutgifter/ufordelte poster	50,9	0,0	0,0	-5,6	45,3
Årets premieavvik (Å190)	-27,3				-27,3
Inndekning tidligere års premieavvik (Å191)	21,7			3,6	25,3
Premieavsetning (Å192)	4,0				4,0
Diverse utgifter (inkl. P20)	0,3				0,3
Psykisk helsevern, midler til disp.	3,8				3,8
Avsetning lønnsreserve	39,2				39,2
Endring pensjonspremier - netto	0,0				0,0
Reserveavsetning drift	9,2			-9,2	0,0
Avskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivninger	109,8				109,8
Motpost avskrivninger	-109,8				-109,8
Driftsresultat før årsoppgjørdisp.	26,3	6,1	-30,1	-47,6	-45,3
Årsoppgjørdisposisjoner	-26,3	0,0	0,0	71,6	45,3
Tidligere års regnskapsresultat	0,0				0,0
+ avsetning til disposisjonsfond	0,0				0,0
+ avsetning til bundne fond	0,0				0,0
+ overf. til invest.regnskapet (driftsmidler)	25,9			55,0	80,9
+ overf. til invest.regnskapet (mva.komp)	0,0				0,0
+ overf. til invest.regnskapet Drm. Eiendom KF	0,0				0,0
- bruk av ubundne fond	-2,0				-2,0
- bruk av bundne fond (overf. fra i fjor)	-27,1				-27,1
- bruk av VA fond	-23,0			16,6	-6,4
Netto resultat	0,0	6,1	-30,1	24,0	0,0

3.3 Sentrale poster

3.3.1 Skatt, rammetilskudd og andre sentrale statstilskudd

Skatteutviklingen i 2009

På grunnlag av forutsetningene i statsbudsjettet for 2009 ble det i økonomiplan 2009-2012 lagt til grunn en skattevekst 9,0%. På grunn av svakere skatteinngang enn forutsatt i 2008 krevdes imidlertid en vekst 9,5% for å nå opprinnelig anslag. På landsbasis var forutsatt en vekst på 6,9% i forhold til faktisk skatteinngang 2008.

Ved fremleggelsen av St.prp. nr. 37 (2008-2009) "Tiltakspakken" foretok Regjeringen en nedjustering av den nasjonale skatteveksten til 5,3%. Under behandlingen av kommunens oppfølging av "Tiltakspakken" vedtok bystyret i sak 08/09 å nedjustere kommunens skatteanslag med 16,8 mill. kr, slik at justert vekstanslag nå er 8,2%. I forslaget til Revidert Nasjonalbudsjett 2009 har Regjeringen lagt til grunn en forsiktig oppjustering av den nasjonale skatteveksten til 5,5%.

Skatteutviklingen – prosentvis vekst fra 2008 til 2009

	Vedtatt budsjett 1)	Revidert budsjett 2)	Jan	Feb	Mars	April	Mai
Drammen kommune	9,5 %	8,2 %	-1,2 %	4,8 %	6,0 %	11,8 %	7,8 %
Nasjonalt nivå	6,9 %	5,5 %	8,9 %	3,2 %	6,0 %	9,9 %	
1) Forutsatt skatteinngang i 2009 målt i forhold til faktisk skatteinngang i 2008							
2) Basert på anslag i RNB 2009/ Forslag til 1. tertialrapport 2009							

Som tabellen ovenfor viser er skatteveksten hittil i år god både lokalt og nasjonalt. Virkningene av økt skattøre (hevet fra 12,05% til 12,80%), og nye fordelingstall fom. 1. termin forskuddstrekk har slått positivt ut i skatteveksten.

Pr. utgangen av april hadde Drammen kommune en skattevekst på hele 11,8%, mens landsgjennomsnittet var på 9,9%. For Drammen reduseres den akkumulerte veksten til 7,8% pr. utgangen av mai, mens det ennå ikke foreligger nasjonale mai-tall. Forskyvninger i innbetalt tilleggsforskudd kan forklare den isolert sett svake skatteutviklingen i mai.

På grunnlag av den gode skatteutviklingen hittil i år har rådmannen valgt å opprettholde årets skatteanslag med en vekst på 8,2%. Det er grunn til å peke på at dette er vesentlig høyere enn det nasjonale vekstanslaget i RNB, som på den annen side synes å ligge lavt i forhold til faktisk skatteinngang tom. april d.å. Rådmannen vil følge skatteutviklingen nøye i tiden fremover, og vil foreta en ny vurdering av skatteanslaget i tilknytning til 2. tertialrapport 2009.

Rammetilskuddet

I forbindelse med "Tiltakspakken" ble rammetilskuddet oppjustert med 23,8 mill. kr, til totalt 530,1 mill. kr. Av økningen er 11,6 mill. kr lagt inn som styrking av de frie inntektene, mens 12,2 mill. kr er kompensasjon for lavere skattevekst. Inntektene fra rammetilskuddet ligger pr. utgangen av april omtrent i samsvar med budsjett.

I samsvar med Regjeringen forslag i RNB oppjusteres rammetilskuddet med ytterligere 11,5 mill. kr til totalt 541,6 mill. kr. Inntektsutjevningen opprettholdes i henhold til tidligere

anslag, og er basert på en nasjonal skattevekst på 6,5%, dvs. 1%-poeng høyere enn det reviderte nasjonale skattevekstanslaget.

Integreringstilskudd flyktninger og asylsøkere

Pr. utgangen av april er integreringstilskuddet inntektsført 10,3 mill. kr. Dette er 4,0 mill. kr lavere enn periodisert budsjett, og inntektene ligger også 3,5 mill. kr lavere enn på samme tid i fjor. Rådmannen antar at mindreinntektene i en viss grad skyldes liten bosetting i 1. tertial, og regner med at situasjonen vil bedre seg utover i året. Årsprognosen vurderes likevel som usikker, men det foreslås ikke noen nedjustering av budsjettanslaget i denne omgang.

Kompensasjonstilskudd fra Husbanken

Det er i årets budsjett lagt til grunn 37,8 mill. kr i kompensasjonstilskudd fra Husbanken knyttet til omsorgsboliger/sykehjemsplasser og skolebygg. Tilskuddene beregnes på grunnlag av Husbankens p.t.-rente, og som følge av redusert rentenivå er kompensasjonstilskuddene anslått å bli ca. 6,0 mill. kr lavere enn budsjettet.

3.3.2 Kompensasjon merverdiavgift

Momskompensasjon fra investeringsregnskapene for Drammen bykasse og Drammen Eiendom KF er for 2009 budsjettet med 62,3 mill. kr. Til sammenlikning ble det inntektsført 70,5 mill. kr i 2008.

Pr. utgangen av april er det inntektsført investeringsmoms med til sammen 16,8 mill. kr, fordelt med 4,2 mill. kr i bykassen og 12,6 mill. kr i Drammen Eiendom KF. Dette er noe svakere enn periodebudsjettet, og inntektene ligger 6,8 mill. kr lavere enn i samme periode i fjor. Rådmannen legger likevel til grunn at inntektene vil ta seg opp etter som anleggsaktiviteten øker utover i året. Det må dessuten tas hensyn til utvidelsen av Drammen Eiendom KF's investeringsbudsjett ved behandlingen av krisepakken. Rådmannen foreslår derfor at anslaget for momsrefusjon fra Drammen Eiendom KF's investeringsbudsjett økes med 3,0 mill. kr til totalt 48,2 mill. kr i 2009.

Legevakta i Drammensregionen IKS har tatt opp spørsmålet om å avvikle avtalen om at selskapet årlig tilbakefører momsrefusjon tilsvarende det beløpet (indeksregulert) som lå til grunn for uttrekket fra kommunens rammetilskudd når ordningen ble innført. En slik endring må i tilfelle også omfatte andre IKS'er og Drammen Kirkelige Fellesråd som tilbakefører momsrefusjon til bykassen. Rådmannen har derfor ikke funnet det riktig å ta stilling til dette spørsmålet nå, men vil vurdere det nærmere i forbindelse med økonomiplan 2010-2013.

3.3.3 Pensjonskostnader/premieavvik

Drammen kommunale pensjonskasse (DKP) varslet i høst en økning av ordinær pensjonspremie (arbeidsgivers andel) fra 12,25 til 17,0%. Den store økningen var først og fremst begrunnet med oppjustering av pensjonskassens forpliktelser i forbindelse med ny levetidsindeks. I etterkant har Kredittilsynet akseptert at denne tilpasningen kan skje innen utgangen av 2011. DKP's styre har derfor vedtatt å nedjustere årets ordinære premie til 13,0%. Det var i bykassens opprinnelige budsjett satt av 39,1 mill. kr på sentral post til å dekke bl.a. denne økningen i pensjonspremien. Det ble samtidig forutsatt en oppjustering av forventet premieavvik på grunnlag av aktuarberegninger basert på høyere premienivå.

Av premierserven er ca. 10,0 mill. kr tilført virksomhetenes budsjetttrammer til dekning av økt premie, mens resterende beløp på 29,1 mill. kr er fjernet mot tilsvarende nedjustering av årets premieavvik. Etter dette gjenstår et forventet premieavvik i 2009 på 27,3 mill. kr.

Som følge av årets lønnsoppgjør og G-regulering må det imidlertid også i år påregnes at pensjonskassene vil måtte innkreve betydelige reguleringspremier, uten at det i skrivende stund er kjent hvor mye dette vil kunne utgjøre. Siden både lønns- og G-veksten i år er lavere enn i 2008, forventes imidlertid årets reguleringskostnader å bli lavere enn i fjor. I utgangspunktet vil høyere premieinnbetaling bli dekket gjennom tilsvarende økning i premieavviket, da beregnet netto pensjonskostnad i liten grad påvirkes av disse faktorene. Det foreslås derfor ingen justeringer i denne omgang, men rådmannen vil komme nærmere tilbake til dette i 2. tertialrapport 2009.

3.3.4 Overføringer fra/til kommunens bedrifter

Forutsetningene for eieruttak og utbytte fra kommunens bedrifter i 2009 er i utgangspunktet avklart gjennom det vedtatte budsjettet. Det er budsjettert med utbytte på hhv. 6,0 og 25,0 mill. kr fra Lindum Ressurs og Gjenvinning AS og Energiselskapet Buskerud AS (EB).. I tillegg var det lagt til grunn et utbytte fra Drammen Holding AS på 5,0 mill. kr. Siden etableringen av dette selskapet har tatt lenger tid enn forutsatt, jfr. omtale i kapittel 6, har rådmannen valgt å se budsjettert utbytte fra Drammen Holding AS sammen med forventet utbytte fra Energiselskapet Buskerud AS.

Energiselskapet Buskerud AS hadde et meget bra resultat i 2008, bl.a. som følge av en skattesak som gikk i selskapets favør. EB's styre har derfor anbefalt et utbytte for 2008 på 85 mill. kr til hver av eierne. Dette innebærer en merinntekt på 55 mill. kr i forhold til bykassens budsjett. For å ivareta selskapets finansielle plattform i samsvar med eierstrategien forutsettes imidlertid at 75 mill. kr går tilbake fra hver av eierne i form av utvidet ansvarlig lån pr. 01.07.09. Merinntekten på 55 mill. kr foreslås derfor i sin helhet overført til bykassens investeringsbudsjett til delvis finansiering av utlånet. Det vises forøvrig til nærmere omtale av forutsetningene rundt utlånet i kapittel 4.1.

Styret i Lindum Ressurs og Gjenvinning AS har anbefalt et utbytte fra selskapet på 1,0 mill. kr for 2008. Dette er 5,0 mill. kr mindre enn budsjettert. Som varslet bi økonomiplan 2009-2012 arbeides det imidlertid med å innføre en leie for Lindums bruk av kommunal grunn. Denne prosessen er ennå ikke slutført, men rådmannen legger inntil videre til grunn at manglende utbytte vil bli erstattet av grunnleie. I denne omgang foreslås derfor inntektsanslaget på 6,0 mill. kr opprettholdt. Rådmannen vil komme nærmere tilbake til forutsetningene rundt utbytte og grunnleie fra Lindum i forbindelse med 2. Tertialrapport 2009.

I tillegg er det lagt til grunn et eieruttak på 25,3 mill. kr fra Drammen Eiendom KF. Som følge av en periodiseringsfeil er 0,6 mill. kr av eieruttaket fra Drammen Eiendom KF i 2008 først blitt inntektsført i årets regnskap. Årets budsjetterte eieruttak foreslås derfor oppjustert tilsvarende. Samtidig er det ved behandlingen av Regjeringens krisepakke lagt til grunn at 5,0 mill. kr av vedlikeholdstilskuddet overføres til Drammen Eiendom KF til finansiering av miljøtiltak i skolebygg. Netto overføring fr Drammen Eiendom KF i 2009 blir etter dette 20,9 mill. kr.

Det vises for øvrig til nærmere omtale av kommunens bedrifter i kapittel 6.

3.3.5 Finansielle poster

Som omtalt i vedlagte Finansrapport pr. 1. tertial 2009 har det vært en betydelig nedgang i rentenivået siden 2009-budsjettet ble utarbeidet. Mens det i budsjettet ble lagt til grunn en budsjettrente (tilnærmet lik 3 mndr. NIBOR) på 6,0%, er denne nå anslått til 2,5%. Dette påvirker renteutgiftene på kommunes innlån med flytende eller NIBOR-tilknyttet rente, såvel som renteinntekter fra innskudd og utlån.

Som følge av det betydelig lavere rentenivået har rådmannen også besluttet å sette ned internrenten for Lånefondets utlån fra 5,8 til 3,5%, tilbakevirkende for hele 2009. Hensikten med dette er å få en mer markedsriktig rente, og samtidig legge til rette for å nedjustere kapitalandelen i Drammen Eiendom KF's interne husleier. I utgangspunktet trekkes husleiebesparelsen ut av virksomhetenes budsjetttrammer, slik at dette ikke får noen realvirkninger for virksomhetene. Reduksjonen i virksomhetsrammene må ses i forhold til at Lånefondets kontantresultat forverres som følge av lavere internrente. Reduksjonen av internrenten får forøvrig ingen betydning for Drammen Eiendom KF's eksterne utleieforhold, som baseres på renteuavhengige leiekontrakter.

For å få oversikt over de samlede virkningene for bykassen må de direkte rentevirkningene ses i sammenheng med utslagene i de interne husleiene. Disse virkningene er forsøkt sammenstilt i tabellen nedenfor:

Virkinger av rentereduksjon/lavere internhusleie i bykassen (mill. kr)

Forverring kontantresultat Lånefondet	-18,9
Lavere renteutgifter i bykassen (til Lånefondet)	24,0
Økte renteutgifter kassekreditt (økt bruk)	-2,0
Lavere renteinntekter	-4,5
Direkte rente-effekter bykassens budsjett	-1,5
Lavere kompensasjonstilskudd (rentenivå)	-6,0
Redusert bruk av VA-fond (lavere kalk.rente)	-16,6
Netto renteeffekt	-24,1
Redusert internhusleie	38,8
Drammensbadet KF - beholde husleiereduksjon	-5,9
Drammen Barnehager KF - beholde husleiereduksjon	-2,8
Netto gevinst rentenivå/husleiereduksjon	6,0

Som tabellen ovenfor viser er den direkte rente-effekten i bykassens finansbudsjett en forverring på 1,5 mill. kr. Dette skyldes at Lånefondets kontantresultat forverres med 18,9 mill. kr som følge av virkningene redusert internrent overstiger besparelsen i Lånefondets renteutgifter. Dette er en konsekvens av at 52% av Lånefondets innlånsportefølje er knyttet opp mot langsiktige rentebetingelser.

I tillegg viser tabellen at bykassens driftsbudsjett påvirkes negativt av renteavhengige inntekter som kompensasjonstilskudd fra Husbanken og bruk av VA-fond med tilsammen 22,6 mill. kr. Sistnevnte skyldes ny selvkostberegning basert på lavere kalkulasjonsrente, jfr. nærmere omtale i kapittel 3.5.14.

Drammen Eiendom KF har beregnet at nye interne husleier basert på reduksjonen i Lånefondets internrente, gir en samlet husleiereduksjon på 38,8 mill. kr i 2009. Av dette trekkes 30,1 mill. kr ut av programområdenes rammer, mens Drammen Barnehager KF og

Drammensbadet KF beholder husleiegevinsten som en del av det økonomiske opplegget for 2009, jfr. nærmere omtale i kapittel 6. Etter dette gjenstår en besparelse på 6,0 mill. kr som inngår i den generelle salderingen av forslaget til revidert driftsbudsjett 2009.

Bystyret vedtok ved behandlingen av 1. tertialrapport 2008 at man ønsker en årlig gjennomgang av kommunens finansreglement. I påvente av ny finansforskrift har rådmannen lagt til grunn at denne gjennomgangen avvantes til høstens behandling av økonomiplan 2010-2013.

3.3.6 Årsoppgjørdisposisjoner

Overføring til investeringsbudsjettet

Bystyret vedtok ved behandlingen av Regjeringens krisepakke å overføre 25,9 mill. kr av vedlikeholdstilskuddet til investeringsbudsjettet (rehabilitering av gågater). I tillegg foreslås som omtalt i kapittel 3.3.4 at 55 mill. kr av utbyttet fra EB overføres til investeringsbudsjettet til delvis finansiering av utvidet ansvarlig lån til selskapet.

Samlet innebærer dette en overføring fra bykassens driftsbudsjett til investeringsbudsjettet på 80,9 mill. kr i 2009.

Disposisjonsfond – status 2009

Som omtalt i kapittel 3.2 foreslås at 10 mill. kr av disposisjonsfondet avsettes til ordningen med billighetserstatning for tidligere barnevernsbarn. I tillegg forventes bruk av Omdømmefondet med ca. 3 mill. kr og resterende del av den tidligere avsetningen billighetserstatningsordningen på 0,6 mill. kr å bli disponert. Etter dette forventes disposisjonsfondet å utgjøre 85,5 mill. kr ved utgangen av 2009.

Bruk av bundne fondsmidler

Det er i budsjettet for 2009 lagt til grunn bruk av avsetning forl ubrukte øremerkede bevilgninger med 27,1 mill. kr. I tillegg er det i utgangspunktet budsjettet med 23,0 mill. kr i bruk av VA-fond, mens om omtalt ovenfor foreslås sistnevnte nedjustert til 6,4 mill. kr.

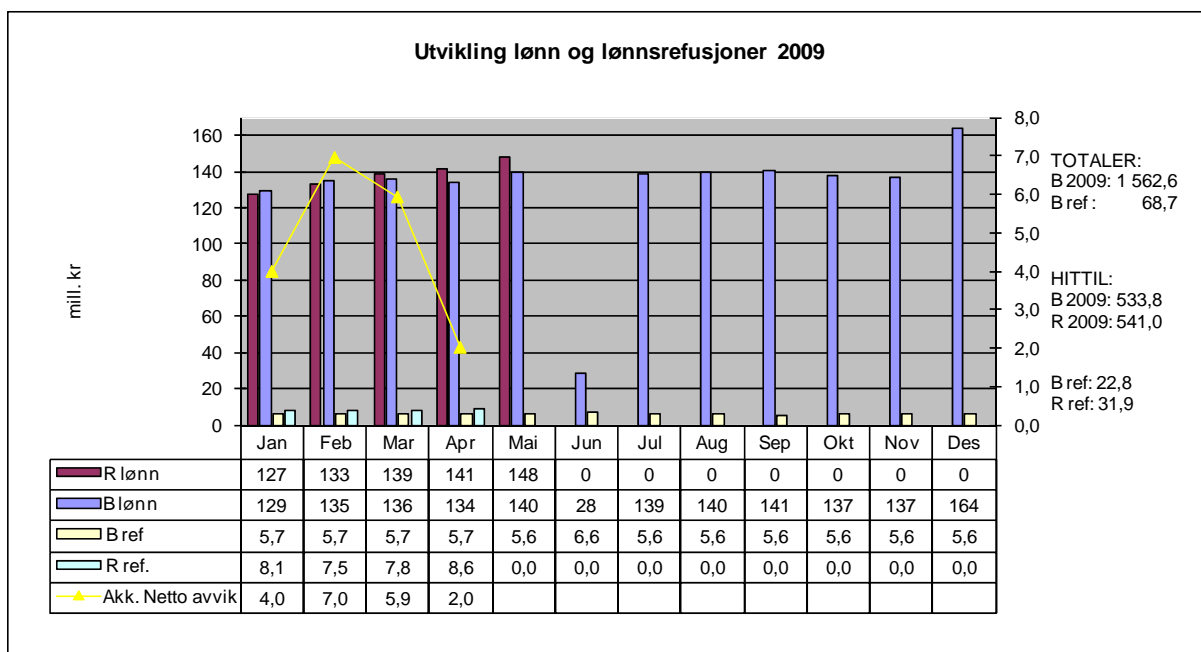
3.4 Lønnsbudsjettet i 2009

3.4.1 Utviklingen innenfor lønn og lønnsrefusjoner i 2009

Regulert budsjett for lønn inklusiv sosiale kostnader er på 1 563 mill. kr i 2009. Pr. april er de akkumulerte lønnsutgiftene 7,2 mill. kr høyere enn budsjettet.

Regulert budsjett for refusjon sykelønn og fødselspenger er på 68,7 mill. kr i 2009, hvilket tilsvarer en andel på 6,3 % av de budsjetterte faste lønnskostnadene. Pr. april er inntektene fra refusjon sykelønn 9,1 mill. kr høyere enn budsjettet.

Figuren nedenfor viser månedlig utvikling i lønn og lønnsrefusjoner, samt det akkumulerte avviket for lønn og lønnsrefusjoner sett under ett.

Pr. utgangen av april viser regnskapet et netto mindreforbruk på 2,0 mill. kr. Dette fordeler seg som følger:

Lønn: negativt avvik på 7,2 mill. kr.
Fødselspenger: positivt avvik på 4,7 mill. kr.
Sykepenger: positivt avvik på 4,4 mill. kr.

Tabellen nedenfor viser akkumulerte avvik pr. programområde når en ser lønn og lønnsrefusjoner under ett. Det største netto merforbruket så langt finner en innenfor programområde 12 Grunnskole med 1,3 mill. kr, mens det største netto mindreforbruket er innenfor programområde 09 Pleie og omsorg med 2,7 mill. kr.

Netto avvik lønn og lønnsrefusjoner pr. programområde pr. 30.04.2009

P	Programområde (tall i 1000 kr)	Avvik lønn	Avvik lønnsref.	Netto avvik lønn og refusjoner
01	Barnehage	-15,0	0,0	-15,0
02	Oppvekst	-681,0	556,4	-124,6
03	Oppvekst	0,0	0,0	0,0
04	Byutvikling	245,0	126,6	371,5
05	Helse	802,4	453,8	1 256,2
06	Kultur	71,5	28,1	99,6
07	Ledelse, organisering og styring	-1 273,8	934,9	-338,9
09	Pleie og omsorg	-1 148,3	3 818,8	2 670,4
10	Politisk styring	319,8	0,0	319,8
11	Samferdsel og fellesarealer	364,6	-3,3	361,3
12	Grunnskoleopplæring	-3 760,3	2 455,6	-1 304,7
13	Sosiale tjenester	-1 050,3	502,0	-548,3
14	Vann og avløp	-60,8	191,8	131,0
15	Fellesutgifter/ufordelt	-14,2	0,0	-14,2
20	Ufordelte poster	-921,1	50,8	-870,3
	Netto	-7 121,6	9 115,3	1 993,8

3.4.2 Lønnsoppgjøret 2009

Tarifforhandlingene i årets lønnsoppgjør i kommunesektoren endte etter avsluttet mekling med en ramme på 4,7%. Partene var da enige om et forhandlingsresultat som innebærer et generelt lønnstillegg på 3,1% fra 1. mai d.å. (minimum kr 9 000), og justering av minstelønnssetningene i Hovedtariffavtalens kapittel 4. Fordelingen av årslønnsveksten på 4,7% fremgår av tabellen nedenfor:

Årslønnsvekst innenfor kapittel 4 i 2009

			Årslønnsvekst 2008-2009
Overheng til 2009			2,3 %
Anslag lønnsjustering			0,26 %
Generelt tillegg	3,1%/minst 9000kr	1. mai	2,0 %
Minstelønnsendringer		1. mai	0,2 %
Årslønnsvekst 2008-2009			4,7 %

Det var i utgangspunktet lagt til grunn en lønnsvekst på 5,0% i årets budsjett. Imidlertid ble lønnsvekst-anslaget nedjustert til 4,7% i tråd med Regjeringens forslag ved fremleggelsen av krisepakken. Rådmannen legger derfor til grunn at den avsatte lønnsreserven er tilstrekkelig.

Offentlig tjenestepensjon

Gjennom meklingsresultatet i årets tariffoppgjør er partene kommet til enighet, og har inngått avtale om offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor. Dagens regler for offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor skal i store trekk videreføres. Det skal imidlertid foretas nødvendige tilpasninger til innføring av fleksibel alderspensjon i folketrygden fra 2011.

Videre skal offentlige tjenestepensjonsordninger levealdersjusteres og reguleres etter nye regler på samme måte og fra samme tidspunkt som alderspensjon i folketrygden. Det gis imidlertid en individuell garanti for opptjente rettigheter pr 1. januar 2011 for de med 15 år eller mindre igjen til 67 år.

Rådmannen har ennå ikke grunnlag for å vurdere hvilke økonomiske konsekvenser disse tilpasningene vil få for kommunene. Det forventes imidlertid at eventuelle økte kostnader for kommunene blir hensyntatt i det økonomiske opplegget for kommunesektoren når endringene skal iverksettes.

3.5 Programområdene – status og tiltak

3.5.1 Programområde 01 Barnehager

Økonomisk status

Programområdets regnskap viser pr. utgangen av 1. tertial tilnærmet samsvar med periodisert budsjett. Oppdatert årsprognose viser imidlertid at også Drammen kommune, etter flere år med forholdsvis romslig økonomi, nå står overfor salderingsmessige utfordringer innenfor dette programområdet.

Blant annet har det i 2007 og 2008 vært budsjettert med en overføring på 5,5 mill. kr til finansiering av spesialpedagogiske tiltak i barnehagene. Årets budsjetttramme gir ikke lenger rom for dette. Som i mange andre kommuner opplever også Drammen kommune at den statlige finansieringen av barnehagereformen ikke er tilstrekkelig til å dekke opp kommunenes merutgifter. KS har anslått at det bare i 2008 er en statlig underfinansiering på 1,2 milliarder kr på landsbasis, og har tatt dette opp i konsultasjons-møtene med staten. I tillegg forverres budsjettsituasjonen for Drammen kommune av økt tilskudd til de tidligere sykehusbarnehagene som kommunen overtok fra 1. januar i år. Dette skyldes at det årlige bidraget fra Sykehuset Buskerud HF nå er falt bort.

Det anslås i utgangspunktet å være behov for en budsjettmessig styrking på 9,5 mill. kr. Som følge av redusert husleie kan tilskuddet til Drammen Barnehager KF reduseres med 2,8 mill. kr. Utover dette foreslås at programområdet styrkes med 6,7 mill. kr, bl.a. for å kunne opprettholde bidraget til spesialpedagogiske tiltak.

Kommunalt tilskudd til private barnehager

Utmålingen av kommunalt tilskudd til ikke-kommunale barnehager er basert på den samme modellen som i 2008. Men minimumskravet er senket fra 90 % til 88 % av det tilsvarende barnehager eid av kommunen i gjennomsnitt mottar, (ref. vedtak ved behandlingen av økonomiplan 2009 – 2012). Totalt er det anslått at tilskudd til ikke-kommunale barnehager etter kostnadsdekningsmodellen vil utgjøre 39,6 mill. kr. i år. Kompensasjon for aktivitetsøkning inneværende år kommer i tillegg.

Status barnehagedekning

Rett til barnehageplass.

Fra 1.01.09 ble det innført rett til barnehageplass jfr. Barnehageloven §§ 8 og 12.a. Per 1.03.09 var det registrert 855 søkere, av disse hadde 676 rett til plass etter barnehageloven. 179 av søkerne fyller ett år etter 1.september 2009. Når hovedopptaket er avsluttet i løpet av juni måned, vil alle med rett til plass ha fått tilbud om en barnehageplass, Drammen kommune har dermed oppfylt retten til barnehageplass. Ved fortsatt ledige plasser vil barn som fyller ett år etter 1. september 2009 og barn søkt etter fristen bli tildelt plass.

Det er fortsatt behov for de midlertidige plassene i Dampsentralen barnehage.

Senterbarnehagen, Trygge barnehager as på Fjell planlagt åpnet august 2009, er blitt forsinket åpner i slutten av 2009. Barn tildelt plass i Senterbarnehagen vil ha midlertidig plass i Dampsentralen barnehage.

Prosessen med gjenoppbyggingen av Fjell barnehage etter brannen er igangsatt, planlagt ferdig august 2010.

Arbeidet med å erstatte Hallermoen barnehage er igangsatt. Jordbrekkeskogen barnehage utvides, planlagt ferdig 1.01.10.

Kompetanseheving/kvalitetsutvikling

Dampsentralen barnehage mottok Kunnskapsdepartementets likestillingspris 2008. Drammen kommune støtter det videre likestillingsarbeidet i både kommunale og private barnehager, med en 10 % stilling, midlene tas av rammen til kompetansemidler.

Gratis kjernetid

Drammen kommune har fått tildelt kr.1.8 mill. i 2009 fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet til gratis kjernetid i barnehager. Midlene brukes til å drifte 60 korttidsplasser i Austadgata førskole og tiltak til mødrene om norskopplæring og fysisk aktivitet.

3.5.2 Programområde 02 Oppvekst

Økonomisk status

Programområdet viser pr. utgangen av april et merforbruk på 3,2 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. I virksomhetens tertialrapport varsles et tilleggsbehov på 12,0 mill. kr. Dette er 3,5 mill. kr mer enn vurderingen som lå til grunn for reserveavsetningen på 8,5 mill. kr i økonomiplan 2009-2012. Det legges til grunn at programområdet styrkes i samsvar med denne forutsetningen, og at resterende tilleggsbehov må tilpasses innenfor virksomhetens ramme, eventuelt ses i forhold merinntekter fra tilskuddsordningen for ressurskrevende tjenester.

Avvik i halvårsrapport til Fylkesmannen høsten 2008.

Fylkesmannen har påpekt avvik i forhold til saksbehandling i barnevernstjenesten. Det arbeides systematisk med å lukke disse avvikene og dette vil være gjort før sommeren. Tabellen under viser hvordan avvikene gradvis lukkes innen de fire kritiske områdene:

	30.06.08	31.12.08	31.01.09	30.03.09	30.06.09
Tiltaksplaner	75	63	17	0	0
Omsorgsplaner	25	17	5	0	0
Tilsynsfører	7	1		2	0
Fristoverskridelse		65		22	0

Revisjon og tilsyn

Fylkesmannen i Buskerud og Helsetilsynet i Buskerud foretar i mai systemrevisjon med kommunale tjenester til barn i barne- og avlastningsboliger. I tillegg pågår forvaltningsrevisjon av barnevernet. Denne revisjonen foretas av Buskerud kommunerevisjon på oppdrag av Kontrollutvalget i kommune.

Flytting av kostnader til utenbysundervisning fra P 02 til P 12

Utgifter til undervisning av elever som er bosatt i institusjon eller i fosterhjem i andre kommuner overføres til programområde 12 og blir kommentert der.

Midler til spesialpedagogiske tiltak til barn i private og kommunale barnehager overføres fra P 02 til P 01.

Overføringen kommenteres i kapittelet om programområde P 01. Det er kun forvaltningsmessige oppgaver som blir liggende i programområde 02.

Nøsted skole overføres til P 12

Drift av Nøsted skole overføres til programområde 12, grunnskole, som en konsekvens av Fylkesmannens tilsyn med skole. Overføringen kommenteres under programområde 12.

Fattigdomssatsing

Kommunen er i 2009 bevilget kr. 500.000 av Barne- og likestillingsdepartementet som del av barne- og ungdomstilskudd til større bysamfunn. Dette er del av den statlige fattigdomssatsingen. Midlene er bevilget med kr. 200.000 til utstyrsdepot i skoler og aktiveter i og etter skoletid, samt kr. 300.000 til sommertiltak.

3.5.3 Programområde 03 Brannvern**Økonomisk status**

Programområdet viser pr. utgangen av 1. tertial et mindreforbruk på 0,1 mill. kr. i forhold til periodisert budsjett. På grunn av stram økonomi i DRBV har representantskapet anmodet eierkommunene om økt eierbidrag for 2009. For Drammen kommunen utgjør økningen 0,985 mill. kroner og det legges frem forslag til bevilgingsvedtak i 1. tertialrapport. For programområdet forøvrig vurderes budsjettsituasjonen å være under god kontroll.

DRBV – økt eiertilskudd

Representantskapet i DRBV fattet flg. vedtak ved budsjettbehandlingen for 2009:

1. DRBV's økonomiplan for 2009 salderes med en underdekning for pensjonskostnader. Eierkommunene har lagt inn økt deflator for 2008 til 5,6 og deflator for 2009 bygger på oppjustert deflator i 2008.
2. Styret igangsetter et arbeid med sikte på å endre pensjonstilknytning til den kasse der flest eierkommuner er medlemmer
3. Representantskapet vil komme tilbake med et forslag til saldering våren 2009

DRBV har gjennomført en rekke tiltak for å få kontroll på økonomien, bl.a. ved å effektivisere driften. Representantskapet vedtok følgende i sitt møte i april 2009 i sak 08/2009 Tiltak for å oppnå budsjettbalanse i 2009:

”Representantskapet anbefaler overfor eierkommunene å legge sin forholdsmessige andel av 2. mill. kr. til økt eiertilskudd til DRBV, inn i sine reviderte årsbudsjett for 2009. Sak om revidert budsjett for DRBV tas opp til ny behandling i representantskapet når dette er avklart i eierkommunene.”

På denne bakgrunn foreslår rådmannen å legge inn Drammens forholdsmessige andel av økt eiertilskudd for 2009 med kr 958 000,-.

Forøvrig nevnes at DRBV har igangsatt arbeidet med eventuell endret pensjonskasetilknytning.

3.5.4 Programområde 04 Byutvikling

Økonomisk status

Programområdet viser pr. utgangen av april et merforbruk på 0,1 mill. kr. Det ligger an til en inntektsvikt på kr. 1 mill i byggesak, men underforbruk på diverse utgifter reduserer nettoavviket.

Byplansjefen har forøvrig startet en strategiprosess i egen virksomhet.

Resterende midler etter innkreving av bompenger ved Kjellstad

Buskerud fylkeskommune og Statens Vegvesen skal før sommerferien utarbeid og sende på høring et handlingsprogram for de første 4 årene av Nasjonal Transportplanperioden fra 2010 til 2019. I den sammenheng har vegvesenet og fylkeskommunen gitt uttrykk for at det er ønskelig å avklare fremtidig bruk av ca. kr. 130 mill. som står ubenyttet etter innkrevingen ved Kjellstadbommen.

I hht. avtale om Vegpakke Drammen skal midlene benyttes til vegpakken, og var tenkt som bidrag til tilfarstveg vest /tilfartsvei Konnerud. Vegvesenet og fylkeskommunen har skissert at det kan være et alternativ å benytte pengene helt eller delvis til fullfinansiering av Øvre Sund bru.

Drammen kommunes transportsystem har store utfordringer og Kjellstadmidlene må reserveres for det de opprinnelig var tiltenk, nemlig tilfartsveg vest 1. etappe fra Kreftingsgate til Sundland. Anlegget ble i 2008 kostnadsberegnet til 400 mill. kr, men med betydelig usikkerhet. Denne parsellen gir både svært tiltrengte arealer for sentrumsnær bolig- og næringsutvikling, samt en unik mulighet til å føre Konnerudtrafikken utenom Nybyen direkte til Øvre Sund bru. Nybyen vil kunne reserveres for kollektivtrafikk.

Dersom dette anlegget ikke lar seg fullfinansiere i løpet av det nærmeste året, er det et godt alternativ å sikre utvidelse av Bjørnstjerne Bjørnsons gate til en korridor som kan håndtere transportbehovet mellom Bangeløkkakrysset/stamveiene og byens hovedveisystem. Et slikt tiltak kan også omfatte bedre tilrettelegging for kollektivtrafikk og gang-/sykkeltrafikk.

Rådmannen anbefaler derfor at bystyret allerede nå gir uttrykk for at restmidlene fra bompengeneinnkrevingen på Kjellstad benyttes til formål som nevnt ovenfor, og at valg av alternativ anvendelse skjer i samarbeid med fylkeskommunen og vegvesenet.

ROM Eiendom A/S forventes å fremme reguleringsforslag for Sundlandområdet i nær fremtid.

3.5.5 Programområde 05 Helse

Økonomisk status

Av periodisert budsjett på 33,4 mill. kr pr april er 33,6 mill. kr benyttet, og dette tilsvarer et merforbruk på 0,2 mill.kr (0,1%). Avviket skyldes en høyere utbetaling til Norsk Pasientskadeerstatningsfond enn budsjettet. Det arbeides mot budsjettbalanse ved årets slutt.

Lindum

Lindum Ressurs og Gjenvinning AS har gjennomført flere luktreducerende tiltak, og luktsituasjonen vinteren 2008/2009 har vært bedre enn tidligere år. Imidlertid har lukten tiltatt i løpet av april. Årsaken til dette er noe usikker, men kan skyldes økt aktivitet i rankekompostert slam som har vært lagret gjennom vinteren. Lindum har fra 15. april mottatt slam fra Solumstrand renseanlegg som p.g.a. strengere rensekrav har endret fellingskjemikalie for slamproduksjonen. Behandlingen av dette slammet på Lindum er under utprøving, og det hersker en viss usikkerhet om hvorvidt denne behandlingen fører til økte luktulemper. Som følge av dette, samt bestemmelsene i rammetillatelsen om at Lindum ikke kan motta luktsterkt slam, er Fylkesmannen varslet. Helsetjenesten har økt antall befaringer på Lindum som følge av utprøvingen.

Gjennomgang av fastlegeordningen

Gjennomgang av fastlegeordningen som forutsatt av bystyret i Økonomiplan 2009-2012, vil ta hensyn til hovedføringene i Stortingsmelding om samhandling i helsetjenesten som skal presenteres 19. juni. Gjennomgangen vil beskrive de kommunale legeopp gavene, eventuelt behov for styrking, samt mulighetene for bedre utnyttelse av dagens ressurser.

ACT-team ¹⁾

Behovet for opprettelse av et ACT- team i Drammensområdet har vært utredet. Målgruppen for ACT-teamet er personer med alvorlige psykiske lidelser med tilleggsproblematikk som gjør at de ikke kan nyttiggjøre seg av det eksisterende tilbudet. Et forprosjekt bestående av representanter fra Lier og Drammen kommune, samt sykehuset Buskerud psykiatrisk klinikk har konkludert med å anbefale opprettelsen av ACT-team under forutsetning av positivt respons på søknad om driftsstøtte fra Helsedirektoratet. Endelig vurdering og beslutning om Drammen kommunes deltagelse i ACT-teamet vil bli behandlet i Økonomiplan 2010 – 2013.

3.5.6 Programområde 06 Kultur

Økonomisk status

Programområdet viser pr. 1. tertial et merforbruk på 1,8 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Årsprognosene går i retning av underskudd knyttet til kulturvirksomheten og Drammensbadet KF. Kulturtjenesten har revidert sitt budsjett med sikte på å dekke fjorårets underskudd på kr. 2,7 mill i løpet av 2009 og 2010. Omstillingen av økonomien ved kulturskolen vil kreve lengre tid. Tilskuddet til tros- og livssynssamfunn øker enn budsjettet. Rådmannen har funnet grunnlag for å styrke programområdet med kr. 2,0 mill. til disse formålene, men legger til grunn at dette er en engangsbevilgning i påvente av gjennomgang av kulturskolen og andre nødvendige omprioriteringer i programområdet. Som ledd i denne økonomiske tilpassingen varsler rådmannen at det frem til behandling av økonomiplanen vil bli vurdert å avvikle kommunens tjenesteproduksjon ved Killingen leirskole. Også kommunens engasjement i Motorsenteret vil bli vurdert, idet kostnaden ikke synes å stå i et rimelig forhold til bruken av tilbudet (stor andel voksne).

---

¹ ACT = Assertive Community Treatment Team, et aktivt oppsøkende behandlingsteam som jobber tverrfaglig og på tvers av flere sektorer.

Berskaughallen AS og Stiftelsen Tennishallen – garantier for spillemidler

Berskaughallen AS og Stiftelsen Tennishallen Drammen er i ferd med å bygge henholdsvis en flerbrukshall og en tennishall på Berskaug. Begge anleggene inngår i Plan for idretts- og nærmiljøanlegg 2009. For at anleggene skal være berettiget til spillemidler (til sammen 15-18 millioner kroner) forutsetter Kultur- og kirkedepartementet at kommunen eller fylkeskommunen garanterer for at tilskuddsmottaker tilbakebetaler tildelte spillemidler ved eventuell misligholdelse av forutsetningene for tildelingen.. Rådmannen anbefaler at Drammen kommune stiller slik garanti for en periode på 20 år.

Drift av Drammen Teater og Union Scene – felles arenadrift – selskapsdannelse

I tråd med bystyrets vedtak 16.12.08 forberedes felles driftsselskap for de to kulturhusene Drammens Teater og Union Scene. Egen sak om selskapsdannelsen, med økonomiske og andre forhold knyttet til den, legges fram høsten 2009.

Regionteater for Buskerud – status

Bystyrets og fylkestingets vedtak om arbeid med sikte på etablering av et regionteater for Buskerud følges opp av et gjennomføringsprosjekt ledet av fylkeskommunen. Et regionteater forutsetter omfattende statlig engasjement. En hovedoppgave for gjennomføringsprosjektet er derfor etablering av dialog og partnerskap med departementet.

Skatetilbudet / Nøstedhallen

Bystyrets budsjettvedtak forutsatte at tilbudet i Nøstedhallen skulle nedlegges med virkning fra 1.7.2009 og at rådmannen skulle legge fram alternative opplegg for skatetilbudet i framtida. Huseier tilbød kommunen fortsatt leie uten økt husleie og etter orientering i bystyrekomiteen ble derfor husleieavtalen forlenget ut året. Intensjonen bak dette var å sikre nok tid til å klarlegge alternative opplegg.

Forutsetningene for forlengelse av leieavtalen ut året er nå endret. Brannvesenet har stilt krav om brannsikringstiltak som innebærer investeringskostnader for eier. For å stille hallen til disposisjon i høst forutsetter huseier at det blir inngått langsiktig avtale om bruk av skatehallen etter 1.1.10. Dette er ikke forenlig med bystyrets vedtak og som forutsatt av bystyret blir derfor driften avvirket ved utgangen av juni d.å. Utredningen om alternative opplegg for skatetilbudet i framtida blir lagt fram, og vil danne grunnlag for beslutning i forbindelse med økonomiplan 2010-2013.

Bystyrekomiteen for byutvikling og kultur behandlet 3. juni d.å.et notat om fremtidig innretning på skatetilbudet i Drammen.

Vintersportsarrangementer i sentrum

I økonomiplan 2009-2012 ble det på grunn av usikkerhet rundt fremtidige skisprintarrangement, varslet at Byen Vår Drammen AS, Konnerud IL og Drammen kommune vurderte å etablere selskapet Drammen Event AS. Det er nå avklart at det blir skisprint i Drammen sentrum i årene 2010, 2012, 2013, i tillegg til todagens WC-arrangement på Konnerud i 2011. Derfor vurderes det ikke formålstjenelig å etablere Drammen Event AS. Arrangement av skisprinten fortsetter juridisk i regi av Konnerud IL med et eget prosjektregnskap. Byen Vår Drammen AS, Konnerud IL og Drammen kommune utarbeider en ny samarbeidsavtale hvor plikter, rettigheter og ansvar tydeliggjøres på lik linje med tidligere års avtaler.

3.5.7 Programområde 07 Ledelse, organisasjon og styring

Økonomisk status

Programområdet viser pr. utgangen av 1. tertial et mindreforbruk på 0,4 mill. kr. målt mot periodisert budsjett. Billighetserstatningsordningen har hittil i år en kostnads 1,4 mill. kr. Det forventes at ordningen vil koste omlag 15 mill. kr. mer enn de opprinnelige avsatte 10 mill. kr.

Billighetserstatning til tidligere barnevernsbarn

Billighetserstatningsordningen trådte i kraft den 01.03.07 og opphørte pr. utgangen av februar måned 2009. Det var da innkommet 86 saker til behandling. Av disse er 30 saker ferdig behandlet med ulike erstatningsutbetalinger. 14 saker ferdig behandlet og avvist. 42 saker er under behandling. Hittil har ordningen hatt en kostnad på omlag 10,7 mill. kr. Dette inkluderer erstatningsutbetalinger og kostnader knyttet til administrering av ordningen. Det ligger an til at samtlige saker under ordningen vil kunne være helt avsluttet i løpet av 1. halvår 2010. Da det fortsatt er en del saker som er under behandling, må en vurdering av fremtidige kostnader knyttes opp til de foreliggende tall og erfaringer, med den usikkerhet som ligger i dette. Antatte total kostnader knyttet til ordningen vil trolig beløpe seg til minst 20 mill. kr.

Det er tidligere bevilget 10 mill. kr fra disposisjonsfondet til finansiering av billighetserstatningsordningen. Disse midlene er nå disponert, og det er behov for tilførsel av midler. Rådmannen foreslår at det i denne omgang disponeres ytterligere 10 mill. kr til ordningen fra disposisjonsfondet, slik at samlet ramme kommer opp i 20 mill. kr. Behov for eventuell ytterligere tilførsel av midler vurderes i budsjettarbeidet for 2010.

Lokalisering av Kemneren

Som omtalt i kapittel 2.3.2 pågår utredning av felles skatteoppkreverkontor/kemner for kommunene Drammen, Lier, Røyken, Hurum, Sande og Svelvik. Prosjektet har vurdert alternativer for lokalisering, og kommet til at det mest ønskelige er en "samlokalisering" med Skatt sør som skal flytte inn i på Gamle Kirkeplass 1. Skatt sør er skatteoppkrevernes nærmeste samarbeidspartner, og en samlokalisering har derfor et stort gevinstpotensial både internt og overfor publikum.

Uavhengig av om et felles skatteoppkreverkontor etableres, vil en samlokalisering av kommunens kemnerfunksjon med Skatt sør være ønskelig. Rådmannen vil derfor foreslå at Drammen Eiendom KF gis fullmakt til å starte forhandlinger med sikte på leie av nye lokaler til Kemneren. Det bør også tas høyde for utvidet leieareal dersom en felles skatteoppkreverfunksjon blir vedtatt.

Flytting av kemneren fra rådhuset medfører at hele 6. etasje i Engene 1 blir frigjort til alternativ disponering. Samtidig vil selvsagt flytting til nye lokaler medføre husleiekostnader. Det er usikkert hva merkostnadene blir, da kemnerens budsjett pr. i dag ikke belastes med husleiekostnader i rådhuset.

3.5.8 Programområde 08 Kompetanse, markedsføring, næring

Økonomisk status

Programområdet har pr. 1. tertial et mindreforbruk på nær 0,1 mill. kr. i forhold til periodisert budsjett på til sammen 2 mill. kr. I tråd med forutsetningen i økonomiplanen er det i programområdet inntektsført 1,8 mill til Omdømmeprojektet. Det foreslås å tilleggsbevilge 1,5 mill. kr. i husleietilskudd for 2009 til HIBU.

Husleietilskudd HIBU

I oppfølgingssaken til økonomiplan 2006-2009 vedtok bystyret 21.02.06 (BYS 12/06) følgende i forbindelse med etableringen av Papirbredden Kunnskapspark:

”Til finansieringen av husleie for 9000 m2 leieareal til Høgskolen i Buskerud gis tilsagn om økonomisk støtte for 2 år innenfor en ramme på inntil 3. Mill. kr. pr. år.”

Kommunen utbetalte 2,6 mill kr. i 2007 etter anmodning fra HiBu, og hele tilsagnsbeløpet i 2008. Stortinget har fremdeles ikke innarbeidet økte husleieutgifter i budsjettammen for 2009. I økonomiplan for 2009-2012 ble det avsatt 1,5 mill kr. for å ta høyde for høgskolens anstrengte økonomi. Rådmannen foreslår at det settes av ytterligere 1,5 mill. kr. til dette.

Papirbredden kunnskapspark fase 2

Papirbredden Eiendom AS har startet arbeidet med å utarbeide en mulighetsanalyse for videre utbygging av Papirbredden Kunnskapspark. Etablering av et Helsehus i regi av Drammen kommune lokalisert til Papirbredden er av stor betydning for å realisere videre utbyggingsplaner. Andre sentrale leietakeres utvidelsesplaner (som f.eks. HiBu) vil ha stor betydning for Papirbredden Eiendoms arbeid med mulighetsanalysen. Gjennom tildeling av regionale utviklingsmidler for 2009, har kommunen fått kr. 550.000,- til et forprosjekt med sikte på å videreutvikle Drammen som kompetanse-og studentby. I prosjektet legges det vekt på følgende innholdsutvikling:

- Drammen som kompetanseklynge innen helsetjenesteutvikling
- Forsknings- og utviklingsarbeid relatert til helse
- Byutvikling

Prosjektet skal være med å gi konkrete innspill til arealbehov i neste utbyggingsfase. Rådmannen vil ta en aktiv rolle for å etablere en prosjektmodell som sikrer bred forankring blant de aktørene som var med i første utbyggingsfase av Papirbredden Kunnskapspark. Samarbeidspartene vil styre prosjektet på ordinært vis med prosjektstyre og ledelse. Det er nødvendig med nær kontakt med Papirbredden Eiendom AS for å sikre nødvendig dialog i utrednings- og planfasen.

Drammens byjubileum i 2011

I samsvar med bystyrets vedtak i økonomiplanen fastsettes den økonomiske rammen for byjubileet i forbindelse med behandling av 1 tertialrapport 2009. Det er tidligere besluttet at feiringen konsentreres rundt fem hovedarrangementer – åpningsarrangement, vintersportsarrangement, bybursdag, elvefestival og avslutningsarrangement. Byen Vår Drammen AS har det praktiske ansvaret for de fem arrangementene samt PR- og profileringsopplegg. I tillegg legges det opp til et mangfold av tiltak i regi av kulturinstitusjoner, kommunale virksomheter, frivillige organisasjoner og andre. Arbeidet med forberedelse og gjennomføring av byjubileet er lagt til et gjennomføringsprosjekt under

ledelse av byjubileumskomiteen. Rådmannen foreslår at formannskapet gis fullmakt til å disponere inntil 10 millioner kroner til byjubileet, fordelt med 5 millioner til hovedarrangementer, PR og profilering (som – i tråd med tidligere vedtak – vil bli håndtert i egen kontrakt med Byen Vår Drammen AS), 2 millioner til administrasjon og 3 millioner til stimulering av tiltak i regi av kulturinstitusjoner, kommunale virksomheter og frivillige organisasjoner.

Orientering om status i arbeidet med å forberede byjubileet mv., vil bli gitt i forbindelse med byjubileumskomiteens neste møte.

Omdømmeprojektet

Som ledd i kommunens målsetting om å bedre byens omdømme ble det i 2005 etablert et eget omdømmeprojekt. Dette er et samarbeid mellom næringslivet i Drammen, Drammens Næringslivsforening, Byen Vår Drammen og Drammen kommune. Prosjektet, som ledes av en egen styringsgruppe hvor næringslivets representanter er i flertall, har som målsetting å bidra til å markedsføre byen slik at kommuneplanens forutsetninger om en årlig befolkningsvekst på 1,5 prosent kan nås. Det er også en erklært målsetting at prosjektet skal bidra til fortsatt vekst i antall næringsetableringer og til en generell bedring av byens omdømme. Etter at prosjektet ble etablert har det vært en positiv utvikling på alle de tre områdene prosjektet ble nedsatt for å ivareta. Det er forutsatt at prosjektet foreløpig skal løpe til og med byjubileumsåret 2011.

Omdømmeprojektet har hatt en tiltagende oppslutning fra næringslivet i byen. I 2008 var det 60 partnere som bidro økonomisk i "Omdømmeprojekt Drammen". Våren 2009 er antallet steget til 82 omdømmepartnere. Det har medført at næringslivet per dato dekker godt over 50 prosent av utgiftene til tiltakene i prosjektet.

I forbindelse med behandlingen av 2. Tertialrapport 2006 avsatte bystyret 10 millioner kroner til et byjubileums/omdømmefond. Dette var forutsatt å dekke blant annet kommunens bidrag til omdømmeprojektet i perioden 2007-2009.

For å sikre at kommunen fortsatt vil fremstå som en forutsigbar og troverdig partner i dette arbeidet foreslår rådmannen at formannskapet gis fullmakt til å disponere inntil 4,0 millioner kroner fra disposisjonsfondet, øremerket til kommunens bidrag til omdømmeprojektet i perioden 2010-2011. Dette, sammenholdt med midler avsatt til byjubileumsmarkering og profilering av dette, vil sikre at kommunen opprettholder dagens økonomiske engasjement i prosjektet ut den planlagte prosjektperioden.

Når det gjelder kommunens eventuelle videre satsing på turistinformasjonsvirksomhet mv, vil rådmannen komme tilbake til dette i forbindelse med behandling av årsbudsjett 2010 og økonomiplan 2010-2013.

3.5.9 Programområde 09 Pleie og omsorg

Økonomisk status

Av periodebudsjettet på 237,3 mill. kr er det pr. april benyttet 236,7 mill. kr, dvs. et positivt avvik på 0,6 mill. kr (0,2%). Tar vi hensyn til merinntektene knyttet til ressurskrevende tjenester, forventer vi budsjettbalanse ved årets slutt.

Ressurskrevende tjenester

Budsjett 2009 ble basert på en fremskriving av antatt merinntekt for 2008 på 7 mill. kr utover budsjettet på 20,8 mill. kr. Inklusiv deflatorjustering er det i opprinnelig budsjett 2009 budsjettet med totalt 29,1 mill. kr. Imidlertid ble endelige regnskapstall basert på innsendt søknad på hele 35,1 mill. kr. Med utgangspunkt i inntektsført beløp i 2008, er det utarbeidet ny inntektsprognose for ressurskrevende tjenester. Korrigert for kjente endringer, viser prognosen et potensiale for å øke inntektene med 10 mill. kr i år. Beløpet er fordelt ut på de enkelte virksomhetene.

NAV og deloppsigelse av VTA-plasser

NAV har varslet deloppsigelse på tilsammen 6 plasser i Drammen kommune, og 3 (av totalt 20 plasser) av plassene er hos Drammen Industri AS og 3 av plassene (av totalt 57 plasser) er ved Sørvangen Næringspark AS. Det er pr. i dag ikke avklart evt. hvilke økonomiske konsekvenser dette kan få for Drammen kommune.

Fritid med bistand

I tråd med ny ordning for Fritid med bistand, er det budsjett-teknisk flyttet ca 1,7 mill. kr fra kulturtilbudet til kontoret for tjenestetildeling. Endringen trådte i kraft 1. september 2008, og evt. økonomiske konsekvenser sees på i rapporteringen for 2. tertial.

Villa Fredrikke - Aktivitetshus for mennesker med demens og deres pårørende

Arbeidet med etablering av et aktivitetshus for mennesker med demens og deres pårørende er startet opp. Det legges til grunn at det inngås en partnerskapsavtale mellom Drammen kommune og Drammen Sanitetsforening, der driften årlig finansieres med 2 mill fra Drammen kommune og fondsavkastning ca. 0,5 mill fra Drammen Sanitetsforening.

Forprosjekt – Intermediære helsetjenester i Drammensregionen

Forprosjektet *Brobyggende helsetjenester i et folkehelseperspektiv* startet opp i mars 2009 og skal skal utrede behov, muligheter og rammebetingelser for etablering av intermediære helsetjenester, gjennom et samarbeid mellom Sykehuset Buskerud HF, de åtte kommunene i Drammensregionen og Høgskolen i Buskerud når det gjelder. Regjeringen vil i juni 2009 legge frem en stortingsmelding om samhandlingsreform for helsetjenesten, som vil innebære endringer i kommunehelsetjenesten, med bl.a. utbygging av intermediære helsetjenester.

Vestregionens rolle, oppgaver og organisering i forbindelse med samhandlingsreformen og ny sykehusstruktur.

Sykehusområde Vestre Viken HF ble opprettet 1. april 2009, og fra 1. juli 2009 vil de sykehusene som tilhører sykehusområdet overføres til Vestre Viken HF. Dette gjelder nåværende Sykehuset Asker og Bærum HF, Sykehuset Buskerud HF, Blefjell sykehus HF (avdeling Kongsberg) og Ringerike sykehus HF. I Vestregionens styringsgruppemøte 16. april 2009 ble det nedsatt en arbeidsgruppe som skal foreta vurdering av hvordan medlemskommunene og kommunene i Kongsberg-området kan ivareta sine interesser i forhold til ny sykehusorganisering og konsekvenser i forbindelse med regjeringens varslede samhandlingsreform, som legges fram i juni 2009.

NAV's vederlagsreform

NAV innførte nye rutiner for vederlag i sykehjem fra 1. januar 2009. De nye rutinene har medført betydelige negative konsekvenser for brukerne og kommunene. Kommunenes sentralforbund tar dette nå opp med departementet. Blant annet kartlegges kommunenes merutgifter ved den nye ordningen.

Koordinerende enhet og web-basert verktøy for individuell plan (Roar – denne skal flyttes til overordnet kapittel)

Det er opprettet koordinerende enhet for personer med behov for langvarige og koordinerte tjenester, Senter for oppvekst for personer i alderen 0-18 år og kontor for tjenestetildeling for personer fra 18 år. Koordinerende enhet skal bidra til samordning av tjenester for å sikre et helhetlig tilbud til brukere med et omfattende tjenestebehov. Koordinerende enhet er blant annet ansvarlig for ordningen med individuell plan på systemnivå. Det er gjennomført en anbudsprosess knyttet til innkjøp av webbasert verktøy for individuell plan.

3.5.10 Programområde 10 Politisk styring**Økonomisk status**

Programområdet viser pr. 1. tertial, et budsjett tilnærmet i balanse målt mot det periodiserte budsjettet. I forbindelse med kommune- og fylkestingsvalg i år er det varslet behov for å styrke budsjettet til valgarbeidet med til sammen 1,0 mill. kroner.

Storings- og sametingsvalg 2009

Årsregnskap for 2007 viser at kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2007 var underbudsjettet med kr. 200 000,-. I forhold til tidligere valgavviklinger ble alle valgkostnader i 2007 for første gang samlet og synliggjort under en budsjettpost.

Valgstyrets vedtak i sak 09/120 om endring av stemmestyrets sammensetning, medfører at den administrative bemanningen på valglokalene må styrkes med ca. 100 personer. Merkostnader i form av overtidsbetaling til administrativt personell som følge av vedtaket er beregnet til ca. kr. 200 000,-.

Videre er merkostnader som følge av valgstyrets vedtak i sak 09/120 – om todagers valg, beregnet til ca. kr. 550 000,-. Merkostnadene er knyttet til overtidsbetaling, møtgodtgjørelse og matserving til administrativt personell og folkevalgte på søndag.

Som ved tidligere valg, er det for Storingsvalget 2009 inngått et samarbeid mellom Buskerud, Vestfold og Telemark fylkeskommuner om innkjøp av valgsystem som Drammen kommune har sluttet seg til. Det kom i år inn ett tilbud på system. Tilbudet er vesentlig dyrere enn ved kommunestyrevalget i 2007. Merkostnader er beregnet til ca. kr. 150 000,-.

3.5.11 Programområde 11 Samferdsel og fellesarealer

Økonomisk status

Programområdet viser pr. utgangen av april et mindreforbruk på 0,2 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Regnskapet viser imidlertid et noe fortegnert bilde av den økonomiske situasjonen, som vurderes som svært stram. Bl.a. som følge av høye brøyteutgifter vinteren 2009 viser oppdatert årsprognose at det kan gå mot et merforbruk.

Brøyting

Som følge av en særdeles snørik første vintersesong så er det brukt mer penger enn budsjettet hittil i år på brøyting (8 mill av totalt 10,6 mill). Av samme årsak er det brukt vesentlig mer energi til gatevarme enn i et normalår. Det varsles derfor at en normal andre vintersesong for gatevarme og brøyting vil kunne medføre overforbruk for året 2009. Det er pr i dag ikke midler igjen i brøytefondet til å dekke et eventuelt overforbruk.

Boligsoneparkering

Bystyret vedtok 16.12.08 i sak 120/08 følgende:

1. Det innføres boligsoneparkering i Drammen med hjemmel i vegtrafikkloven av 18.06.1965 § 8 nr 2 og i Forskrift om offentlig parkeringsregulering og parkeringsgebyr § 7 i de områder som fremgår av saken.
2. Betalingssatser og virkningstider fastsettes gjennom 1. tertial 2009 på grunnlag av prinsippene omtalt i saken, slik at drift av ordningen blir selvfinansierende.
3. Ordningen evalueres og justeres ved jevne mellomrom og ved behov, dog senest etter ett år.

Boligsoneparkering skal først innføres i et avgrenset område på nedre Bragernes, deretter i Nybyen. Videre skal boligsoneparkering innføres i andre sentrumsnære boligområder. Drammen Parkering KF har i tilknytning til foretakets rapport pr. 1. tertial 2009 utarbeidet et forslag til opplegg og betalingssatser for boligsoneparkering, jfr. vedlegg 7.

Rådmannen viser til at det i løpet av høsten skal fremmes sak om etablering av et samarbeidsprosjekt for areal- og transportplanlegging i den såkalte "Buskerudbyen". Partene i dette samarbeidet vil være kommunene Kongsberg, Øvre Eiker, Nedre Eiker, Drammen og Lier, samt Statens vegvesen, Jernbaneverket og Kystverket. En fireårig avtale med Samferdselsdepartementet knyttet til belønningsordningen samt gjennomføring av bystyrets vedtak om innføring av boligsoneparkering vil bli fremmet i en felles sak til bystyret høsten 2009.

3.5.12 Programområde 12 Grunnskoleopplæring

Økonomisk status

Programområdet har pr. april et merforbruk på 0,5 mill. kr., og det gir en forbruksprosent på 100,3 %. Det forventes at programområdet kommer ut i balanse på årsbasis.

Nøsted skole – overføring til programområde 02 til programområde 12.

Nøsted skole er en alternativ opplæringsarena for 12 elever på 10. trinn. De siste årene har Nøsted skole ligget under Senter for oppvekst i programområde 2, oppvekst. I mars 2009

gjennomførte fylkesmannen i Buskerud systemrevisjon ved utvalgte skoler i Drammen kommune. Rapporten forelå 24. april og fastslår at Drammen kommune ikke oppfyller kravet til et forsvarlig system knyttet til organisering av elever i grupper, jf opplæringslovens § 13-10 andre ledd. Fylkesmannen påpeker at elever ikke kan flyttes ut av sin nærmiljøskole og inn på Nøsted skole uten at det foreligger et enkeltvedtak om dette. Nøsted skole må oppfylle de formelle krav som settes til en ordinær grunnskole i forhold til krav om rektor og pedagogisk personale.

Nøsted skole er et verdifullt supplement til den ordinære grunnskolen i Drammen, og det er stor oversøkning til dagens antall plasser. For å oppfylle lovens krav om organisering av elever i grupper og skoletilhørighet, startes en prosess for å legge Nøsted skole til en virksomhet i programområde 12 skole.

Skolegang for fosterbarn overføres fra Senter for Oppvekst (programområde 02) til programområde 12 skole.

Barnevernet fatter vedtak om plassering av barn utenfor hjemmet. Dette fører til at barn fra Drammen går på skole i andre kommuner. Disse kostnadene til skole har til nå blitt dekket av Senter for oppvekst. Kostnadene til skolegang for alle andre barn fra Drammen kommune dekkes av programområde 12 Skole. Det er naturlig at programområdet dekker kostnadene til all grunnskoleopplæring for barn fra Drammen kommune. Budsjett og kostnader vedrørende utenbys skolegang flyttes derfor fra Senter for oppvekst (P 02) til programområde 12 skole.

Mobbing

Det er obligatorisk å gjennomføre elevundersøkelsen på 7. trinn i barneskolen og på 10 trinn i ungdomsskolen. I Drammen gjennomføres elevundersøkelsen for alle elever i 5, 6 og 7 trinn i barneskolene og for alle trinn på ungdomsskolene. I tabellene under er det tatt utgangspunkt i de samlede tallene for Drammen (alle trinn). Tallene i parentes viser det antallet elever som har svart at de blir mobbet. Det er 192 elever som sier de blir mobbet en eller flere ganger våren 2009, mot 252 elever våren 2008. Nedgangen er størst for guttene med 34 elever, mens det er nedgang på 19 elever blant jentene

Ungdomstrinnet - mobbing

	2007	2008	2009
Andel elever som blir mobbet en eller flere ganger i uken	5,4 % (86)	7,7 % (111)	5,8 % (91)
Mobbet av:			
Elever i gruppa/ klassen	4,2 % (68)	6,1 % (87)	3,8 % (60)
Elever på skolen	3,9 % (62)	6,3 % (90)	4,5 % (71)
En eller flere lærere	3,6 % (57)	5,7 % (80)	3,7 % (57)
Andre voksne på skolen	2,8 % (44)	4,7 % (66)	3,2 % (49)

Barnetrinnet - mobbing

	2007	2008	2009
Andel elever som blir mobbet en eller flere ganger i uken	6,3 % (118)	7,4 % (141)	6,1 % (116)
Mobbet av:			
Elever i gruppa/ klassen	4,3 % (81)	5,8 % (110)	5,2 % (98)
Elever på skolen	3,9 % (72)	3,3 % (62)	4 % (76)
En eller flere lærere	1 % (19)	1,1 % (20)	1,1 % (21)
Andre voksne på skolen	1,3 % (25)	0,9 % (17)	0,9 % (17)

Det er i år færre elever som blir plaget i drammensskolen enn i 2008. Resultatet viser at vi ligger omtrent på landsnivå når det gjelder plaging av medelever, men det er færre elever som sier de blir plaget av voksne på skolen enn det snittet for landet viser.

3.5.13 Programområde 13 Sosiale tjenester

Økonomisk status

Programområdet viser et merforbruk på 1,5 mill, og det gir en forbruksprosent på 103 %. Sosialsenteret og Introduksjonssenteret har negativt avvik, mens Senter for rusforebygging har mindreforbruk i forhold til periodisert budsjett 2009.

Introduksjonssenteret får reduserte inntekter grunnet endringer i tilskuddsordningen for opplæring i norsk og samfunnsfag. Dette er omtalt nærmere nedenfor. Virksomheten har igangsatt ulike tiltak for å få et resultat ved årets slutt på linje med tildelt budsjetttramme.

Som det fremgår nedenfor registreres økning i sosialhjelpsutbetalingene sammenlignet med 2008. På årsbasis anslås et merforbruk i størrelse 3-5 mill. kr i forhold til budsjett.

Programområdet har flere økonomiske utfordringer, men iverksetter tiltak for å kompensere for dette slik at tildelt budsjetttramme kan overholdes. Sosialhjelpsutbetalingene er imidlertid vanskelig å styre da dette er tjenester klientene har krav på, men utviklingen følges tett.

Utviklingen i sosialhjelpsutgiftene

Per utgangen av april 2009 viser regnskapet for økonomisk sosialhjelp et merforbruk på 1,1 mill. kr. i forhold til periodisert budsjett. Det er en vekst i antall sosialhjelpsmottakere med utbetaling (1106 klienter i 2008 og 1140 klienter i 2009) og en økning i sosialhjelpsutgiftene som er høyere enn samme periode i fjor.

Antallet sosialhjelpsmottakere forventes å øke mer utover året, noe som må sees i sammenheng med den kraftige økningen i arbeidsledigheten. Arbeidsledigheten i Buskerud har økt med 60 prosent fra tilsvarende tidspunkt i fjor. Finanskrisen og den økende arbeidsledigheten gjør prognosene for sosialhjelpsutgiftene svært usikre. Med utgangspunkt i resultatet pr. 1. tertial og tall fra Statistisk sentralbyrå om fortsatt økende arbeidsledighet, ser vi for oss en prognose på 3-4 mill. kr. i merforbruk på sosialhjelp på årsbasis.

Status for tildeling av tilskuddsmidler

Drammen kommune har en helhetlig og samordnet tilnærming i prosessen knyttet til søknad om statlige tilskuddsmidler forankret i Handlingsplan mot fattigdom og Handlingsplan for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen. Kommunen har så langt i 2009 søkt

om ca. 21,5 mill. kr. og fått innvilget ca. 12,4 mill. kr. til ulike prosjekter knyttet til fattigdom og inkludering. I tillegg til dette har kommunen i henhold til Handlingsplan mot tvangsekteskap fått tildelt 2 mill. kr. for 2009 i forbindelse med pilotprosjektet om arbeid mot æresrelatert vold.

Asylmottak – foreløpige erfaringer etter et halvt år

Drammen statlige mottak ble etablert som et desentralisert asylmottak fra 1. november 2008, og har en totalkapasitet på 120 plasser. Etableringen av asylmottaket har gått som planlagt, og Fossnes AS opplyser at alle de 120 plassene er tatt i bruk. Drammen er som vertskommune forpliktet til å yte kommunale tjenester til beboerne.

Kommunen erfarer at etableringen av asylmottaket har medført flere utfordringer og økt press på tjenesteapparatet. Asylantene er en krevende gruppe med store helseutfordringer.

Mangel på vaksinasjonsopplysninger og andre helseopplysninger er en utfordring. Da tuberkulosestatusen til de fleste asylantene ikke har vært kjent, har Helsetjenesten fra 1. januar 2009 satt inn en ekstra 40 prosent helsesøsterstilling til kartlegging av tuberkulosestatus. Av de 74 asylantene som så langt er kartlagt, har ingen smitteførende tuberkulose. Helsetjenesten opplever i tillegg flere etiske problemstillinger knyttet til såkalte "dublinere" som etter regelverket ikke har rett til helsetjenester når deres status har blitt kjent, kun øyeblikkelig hjelp.

Barn i asylmottak omfattes ikke av barnehagelovens § 12a, og har dermed ikke rett til barnehageplass fra fylte ett år. Fossnes AS ønsker imidlertid å gjøre avtale med Drammen Barnehager KF om kjøp av tre til fire barnehageplasser. Det arbeides med å få på plass en slik avtale gjeldende fra høsten 2009. Et barn med nedsatt funksjonsevne vil imidlertid bli tilbudt barnehageplass allerede før sommeren.

Voksne asylsøkere får tilbud om inntil 250 timer norskopplæring som gjennomføres i regi av Introduksjonssenteret. Per i dag er det opprettet to klasser med til sammen 40 deltakere. Når disse deltakerne har avsluttet undervisningen i løpet av sommeren, vil nye deltakere starte opp.

Drammen kommune mottar i 2009 0,9 mill. kr. i vertskommunetilskudd i forbindelse med asylmottaket. Beregninger viser imidlertid at kommunen vil ha utgifter knyttet til tunge brukere på totalt omkring 3 mill. kr. per år. Utlendingsdirektoratet opplyser at kommunen kan sende søknad om å få refundert utgifter til brukere med spesielle behov, og rådmannen vil følge opp dette.

Endringer i statlig tilskuddsordning for opplæring av flyktninger i norsk og samfunnskunnskap

Det er i Økonomiplan 2009-2012 redegjort for at endringer i tilskuddsordningen til Introduksjonssenteret, knyttet til tilskudd for dem som omfattes av rett og/eller plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven, vil medføre reduserte inntekter for Introduksjonssenteret i 2009.

Kommunenes sentralforbund (KS) har foretatt beregninger som viser at de fleste kommuner vil komme dårligere ut økonomisk ved den nye tilskuddsordningen. KS legger til grunn at tilskuddet per deltaker bør være 25 prosent høyere enn dagens satser for å kunne dekke kommunenes faktiske utgifter knyttet til undervisningen. Med utgangspunkt i KS sitt

beregningsgrunnlag viser det seg at Drammen kommune fra 2009 vil få en mindreinntekt på minst 2,6 mill. kr. per år sammenlignet med den gamle tilskuddsordningen.

Drammen kommune har gjennom mange år prioritert å ha et meget godt undervisningstilbud til innvandrere og flyktninger, og dette tilbudet har på flere områder gått utover det lovpålagte minstekravet. Når Introduksjonssenterets inntekter reduseres som følge av at den nye statlige tilskuddsordningen gjøres gjeldende fullt ut fra 2010, og i stor grad også fra 2009, må det fra 1. august 2009 foretas endringer i undervisningstilbudet. Følgende endringer vil gjennomføres:

1. Antallet undervisningstimer reduseres fra 30 til 20 timer per uke, og vil da ligge på tilsvarende nivå som de fleste andre kommuner.
2. Hver undervisningsgruppe får minst 18-20 deltakere.
3. Avtalen om kontaktlærertillegg endres, noe som innebærer at lærerne må undervise én time mer per uke.
4. Flyktninger har tidligere hatt undervisning med lærer 35 timer per uke, uten at introduksjonsloven har stilt krav om at alle disse timene skal gjennomføres som undervisning med lærer. 15 av de 35 timene vil omgjøres til såkalte tiltak, det vil si timer med redusert eller ingen lærerdeltakelse.

Oppfølging av samarbeidsavtalen med Kirkens Bymisjon

Drammen kommune har et omfattende tjenestetilbud til byens rusmisbrukere og bostedsløse, og har i den forbindelse et godt samarbeid med Kirkens Bymisjon Drammen. Samarbeidet er regulert gjennom en samarbeidsavtale av 10. april 2008.

For å sikre god planlegging og gjennomføring av Småhusprosjektet, samt sikre at Kirkens Bymisjon Drammen kan opprettholde sitt tjenestetilbud i henhold til samarbeidsavtalen, er det foretatt en økonomisk tilpasning i budsjettet for 2009. Eventuelle økonomiske endringer knyttet til samarbeidsavtalen vil behandles i forbindelse med Økonomiplan 2010-2013.

Prosjekt 1824

Prosjektet har nå vært operativt i ti måneder og det gjenstår åtte måneder av prosjektperioden. Prosjektet har i denne perioden oppnådd gode resultater:

- Målgruppen (de 428 unge sosialhjelpsmottakerne ved årsskiftet 2007/2008) var ved årsskiftet 2008/2009 redusert til 100. Nå er antallet ytterligere redusert til 57.
- Sosialhjelpsutgiftene er redusert med omkring 1,6 mill. kr. i prosjektperioden, sett i forhold til utgiftene i 2007.

Tabellen under viser akkumulerte tall for prosjektperioden, hvor resultatet måles mot 2007 tall.

Resultater – akkumulerte tall		31.jan	28.feb	31.mar	30.apr	31.mai	30.jun	31.jul	31.aug	30.sep	31.okt	31.des
Antall sosialhjelpsmottakere 18-24	2007	149	219	255	281	321	346	365	379	400	419	428
	2008	144	180	224	245	275	298	320	348	380	404	431
	2009	146	190	229	257							
	Akkumulert resultat	-3	-29	-26	-24							
Antall med full økonomisk stønad	2007	105	142	163	175	196	214	229	238	247	261	269
	2008	110	134	159	173	186	198	211	226	242	250	269
	2009	112	134	151	162							
	Akkumulert resultat	7	-8	-12	-13							
Utbetalt sosialhjelp	2007	768 611	2 003 140	3 609 548	4 820 369	5 557 313	7 155 968	8 698 593	9 355 630	10 417 170	11 513 257	12 465 349
	2008	971 781	2 015 892	3 109 713	4 299 538	5 367 036	6 277 614	7 082 677	7 994 340	9 015 552	9 998 133	11 115 228
	2009	1 008 353	2 027 783	3 206 162	4 561 254							
	Akkumulert resultat	239 742	24 643	-403 386	-259 115							

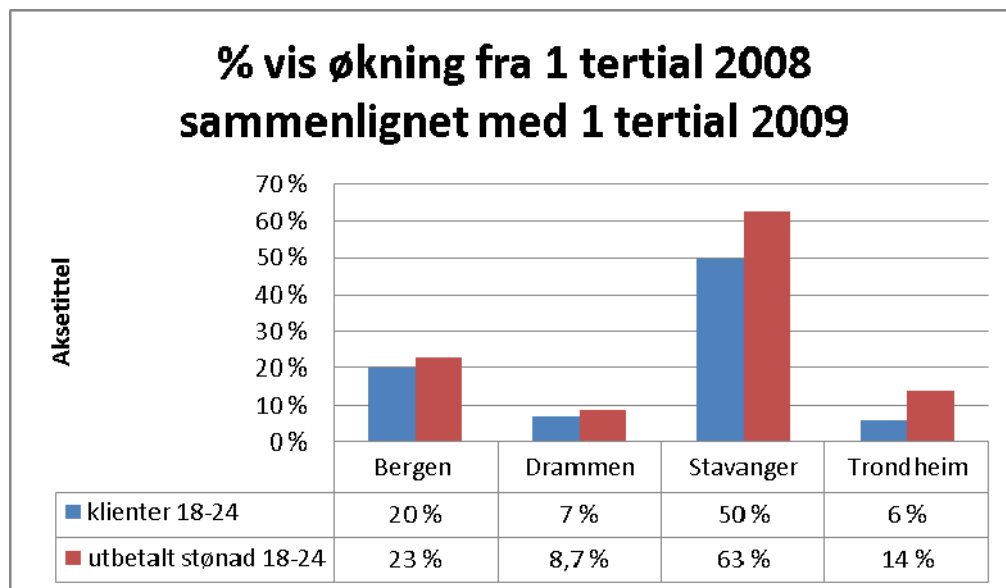
- Av de som fremdeles er sosialhjelpsmottakere, har nå bare 70 prosent sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold. Ved prosjektstart hadde majoriteten av alle klientene full stønad.
- 80 prosent av prosjektdeltakerne er veiledet over i arbeid eller utdanning, og mer enn 60 prosent av disse er i arbeidsrettede tiltak.
- Prosjektet har oppnådd gode resultater også sett i forhold til andre storbykommuner

Økonomiske forhold

Prosjektet er budsjettet med 5.5 mill kroner for en periode på 18 måneder. Kommunens egeninnsats utgjør ca 3 mill kr og medfinansiering fra staten/fylkesmannen utgjør ca 2.5 mill kroner. Prosjektet startet opp i juni 2008 og pr. april 2009 (10 måneder) har det vært en beregnet innsparing på ca 1.6 mill kroner i utbetalt sosialhjelp for aldersgruppen 18 til 24 år, sammenlignet med 2007. Dersom denne tendensen fortsetter vil innsparingen i sosialhjelpsutgiftene pr 31.12.09 utgjøre ca 2.9 mill kr. Tallene er ikke korrigert for realøkning på sosialhjelpsutgifter på mer enn 8 % i perioden 2007 til 2009.

Vi har innhentet tall fra henholdsvis Bergen, Stavanger og Trondheim for å sammenligne veksten i sosialhjelpsutgiftene med Drammen kommune. Det må bemerkes at disse kommune har etablert et NAV kontor, deltar i den nasjonale satsningen mot fattigdom og anvender hovedvirkemidlet kvalifiseringsprogrammet. Tallene så langt viser at Drammen kommunes program for deltakere i prosjekt 1824 har en bedre effekt en de kommune vi sammenligner oss med.

Grafen og tabellen nedenfor viser prosentvis økning når vi sammenligner resultater for 1. tertial 2008 mot resultater for 1. tertial 2009

Vi har med bakgrunn i tall oppgitt fra samarbeidskommune foretatt en skjematisk sammenligning:

	Drammen ville ved 1 tertial fått en økning av sosialutgifter for målgruppen på:	Dette ville kunne gitt en årseffekt på kr.
Med en økning som i Trondheim (14 %)	583.019	ca 1.700.000
Med en økning som i Bergen (23 %)	1.100.000	3.300.000
Med en økning som i Stavanger (63 %)	3.000.00	9.000.000

Konklusjonen er at prosjektet har gitt en betydelig positiv økonomisk effekt. Allikevel er kanskje den største gevinsten for den enkelte ungdom i prosjektet som har fått en endret livssituasjon og hjelp til å finne retning for eget liv.

Utfordringer som følge av finanskrisen

Utfordringene som følge av finanskrisen er store. Det er i hovedsak to forhold som er viktige for prosjektet. For det første har ungdomsledigheten i Drammen økt med 64 prosent fra april 2008 til april 2009. 76 prosent av Sosialsenterets klienter i 2008 er nye klienter, og det er en utfordring å redusere tilstrømmingen til Sosialsenteret. For det andre er NAVs tilgang på arbeidstreningsplasser betydelig redusert på grunn av permitteringer i og nedleggelse av bedrifter. Dette medfører at det nå er kritisk å få etablert nye arbeidstreningsplasser så raskt som mulig.

Drammen kommune bør derfor tilrettelegge for arbeidstreningsplasser i kommunale virksomheter og kommunale foretak. Dette vil være avgjørende for å opprettholde et bredt virkemiddelapparat for å få klienter ut i målrettet aktivitet. Det vil også være en viktig signaleffekt at kommunen bruker egne muligheter for å møte denne utfordringen.

Ny Sjanse 24+

Drammen kommune søkte i januar 2009 om prosjektmidler fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) til et nytt Ny sjanse-prosjekt, og er for 2009 innvilget prosjektmidler på 3,5 mill. kr.

Ny sjanse er en forsøksordning som har til hensikt å kvalifisere innvandrere uten fast tilknytning til arbeidsmarkedet, til utdanning eller arbeid. Formålet er prøve ut spesielt tilrettelagte kvalifiseringstiltak og metodikk slik at disse kan få varig tilknytning til arbeidslivet og bli økonomisk selvhjulpne.

Målgruppen for Ny sjanse 24+ er innvandrerkvinner over 24 år, som enten selv mottar eller hvor familien mottar økonomisk sosialhjelp. Prosjektet har et deltakermål på 40. Det vil benyttes samme arbeidsmetodikk som i Prosjekt 1824 med hovedvekt på individuell ressurskartlegging, motivasjonsarbeid og en løsningsorientert tilnærming. Deltakerne vil inngå kontrakt om gjennomføring av tiltak i egen handlingsplan, hvor sosialstøtten erstattes av kvalifiseringsstøtten. Det er ansatt tre prosjektmedarbeidere som skal arbeide direkte med deltakerne, og arbeidet med de første 10-15 deltakerne starter opp i mai 2009.

Status for etablering av NAV Drammen

NAV Drammen er under etablering, og den formelle åpningen er planlagt medio februar 2010. I forbindelse med gjennomføringsfasen påløper det utgifter. Driftsutgifter til prosjektadministrasjon, konsulentbistand og kompetansebygging er beregnet til 2,3 mill. kr. i 2009. I 2010 er driftsutgiftene beregnet til 0,6 mill. kr., samt 2,4 mill. kr. i investeringer. I tillegg til denne investeringen kommer fiberoptisk kabel til kommunens datasystem som per i dag ikke er kostnadsatt. I økonomiplan 2009-2012 er det avsatt 1,5 mill. kr. i 2009 til investeringer til NAV-bygget, der midlene overflyttes til 2010.

Boligsosiale forhold

Småhusprosjektet

Småhusprosjektet følger fastsatt fremdriftsplan. Det er utarbeidet et utkast til leieavtale og tomtefesteavtale mellom Drammen kommune og Drammen Røde Kors. Det er i tillegg utarbeidet et utkast til driftsavtale mellom Drammen kommune og Kirkens Bymisjon Drammen. Daglig leder for Småhusprosjektet blir ansatt fra 1. oktober 2009. Småhusprosjektet vil tidligst være i drift fra 1. juni 2010.

Bruken av startlån

Startlån er et økonomisk virkemiddel finansiert av Husbanken som skal bidra til at økonomisk vanskeligstilte skal kunne skaffe seg en rimelig og nøktern bolig. Drammen kommune har de siste årene tatt opp lån for videreutlån fra Husbanken på 40 mill. kr. Per utgangen av april 2009 har kommunen utlån i startlånsordningen på totalt 130 mill. kr.

Kommunen innvilger startlån for et høyere beløp enn det som faktisk utbetales, da flere søkere som innvilges startlån velger å ikke benytte lånet. I 2008 innvilget kommunen startlån på omkring 54 mill. kr., mens 40 mill. kr. ble utbetalt. Per utgangen av april 2009 er det innvilget startlån for 32 mill. kr., mens 10,5 mill. kr. av dette beløpet er utbetalt. De siste årene har omkring 60 prosent av dem som innvilges startlån fått lån til første gangs boligetablering. Den nest største gruppen på 20 prosent er økonomisk vanskeligstilte. Det har så langt i 2009 vært en stor økning i antall søknader sammenlignet med tidligere år.

Rådmannen vil løpende vurdere bruken av startlån i kommunen, herunder om lånerammen bør økes og hvorvidt ordningen bør markedsføres mer aktivt. Kommunen kan når som helst på året søke Husbanken om tilleggsmidler.

Bostedsløshet

En bostedsløs er i følge den offisielle definisjonen en person som ikke disponerer eid eller leid bolig, og som ikke har ordnet oppholdssted for kommende natt. Som bostedsløs defineres også de som er henvist til tilfeldige eller midlertidige boalternativer, eller som oppholder seg på institusjon, i fengsel eller lignende og ikke har bosted ved utskrivelse, og der utskrivelsen vil finne sted om to måneder eller mindre. De som bor midlertidig hos slektninger eller venner defineres også som bostedsløse.

Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) gjennomfører jevnlig kartlegginger av antall bostedsløse. Den forrige kartleggingen som ble gjennomført i 2005 viste at det var 67 observerte bostedsløse personer i Drammen. NIBR legger til grunn at registreringen fanger opp færre bostedsløse enn det som finnes i virkeligheten, og bruker derfor en beregningsnøkkel for å estimere et høyere og mer reelt antall. Kartleggingen fra 2005 konkluderte derfor med at antallet bostedsløse personer i Drammen var 115.

Det ble også høsten 2008 gjennomført en nasjonal kartlegging. Resultatene av denne kartleggingen for landet samlet viser at totalt 6100 personer er registrert som bostedsløse, noe som er en økning på 600 personer i forhold til i 2005. NIBR påpeker imidlertid at bare omkring 2 prosent av de som regnes som bostedsløse mangler tak over hodet. Flertallet av de registrerte oppholder seg i midlertidige boliger, i fengsel eller på institusjon. De kommunevise resultatene av kartleggingen vil foreligge i løpet av sommeren.

Helse- og sosialplan for Drammen kommune 2008-2012 redegjør for en rekke boligsosiale utfordringer, og omhandler også problemstillinger og tiltak knyttet til bostedsløshet. Planen beskriver blant annet tiltak og problemstillinger knyttet til kommunens 1100 kommunale boliger.

Sosialtjenesteloven § 4-5 stiller krav om at kommunene plikter å tilby og tildele midlertidig husvære til personer som ikke klarer å finne dette selv. Drammen kommune opprettet sommeren 2008 egne midlertidige boliger i Korsveien 68. Dersom disse leilighetene er fullt belagt eller av ulike årsaker ikke er egnet, benytter kommunen hotell eller pensjonat.

Målgruppen for småhusprosjektet er personer med rusproblemer og/eller psykiske lidelser som har behov for et tilrettelagt, tilpasset og bemannet botilbud. Når småhusprosjektet er i drift fra sommeren 2010, innebærer dette en styrking av kommunens tilbud til bostedsløse rusmisbrukere. I tillegg arbeider Senter for rusforebygging med å omgjøre noen av Natthjemmets 13 plasser til et døgnbasert tilbud. Det tas sikte på at dette kan være på plass fra høsten 2009.

Rådmannen vil komme nærmere tilbake med tiltak knyttet til bostedsløshet i forbindelse med Økonomiplan 2010-2013.

Gjeldsrådgivning

Sosialsenteret er i henhold til sosialtjenesteloven forpliktet til å tilby innbyggerne gjeldsrådgivning. Som en følge av finanskrisen har det vært en sterk økning i etterspørselen etter gjeldsrådgivning, og behovet er spesielt stort blant personer i alderen 18-24 år. Gjeldsrådgivning er et forebyggende tiltak som vil kunne forhindre nye sosialhjelpsmottakere. Rådmannen vil derfor styrke kommunens tjenestetilbud knyttet til gjeldsrådgivning. De økte kostnadene forbundet med dette vil tas innenfor programrådets ramme.

Bo- og støttetilbud til personer utsatt for tvangsekteskap

Drammen kommune ble i juni 2008 forespurt av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet om å bidra i et arbeid for å opprette et nasjonalt tilgjengelig bo- og støttetilbud for personer over 18 år som er utsatt for tvangsekteskap eller trusler om tvangsgifte. Kommunen stilte seg positiv til dette, og har etablert et prosjekt som arbeider med opprettelse av et slikt tilbud i Drammensregionen. Kommunen er innvilget prosjektmidler for perioden 2009-2011, og prosjektet medfører ikke økte utgifter for kommunen i prosjektperioden.

3.5.14 Programområde 14 Vann og avløp

Økonomisk status

Programområdet viser pr. utgangen av 1. tertial et mindreforbruk på 5,8 mill. kr.

Oppdatert selvkostkalkyle – justert bruk av VA-fond

Bruk av VA fond er i vedtatt budsjett 2009 anslått til 23,0 mill. kr, basert på data som var tilgjengelig ved økonomiplanarbeidet for perioden 2009-2012. Ved beregningen ble lagt til grunn en renteforutsetning på 6,5%². Siden disse beregningene ble foretatt har rentenivået sunket betraktelig, og det er nå gjennomført ny selvkostberegning basert på en renteforutsetning på 3,5%. Når en ser dette sammen med utsettelse i investeringer på bl.a. Solumstrand rensanlegg, ligger det an til en nedjustering av bruk av VA-fond med 16,6 mill. kr i år. Redusert bruk av VA-fond påvirker bunnlinjen i bykassens driftsbudsjett, og må ses i forhold til lavere rentenivå på kommunens innlån.

Dette innebærer at man ikke oppnår den forutsatte nedbygging av VA-fondene i år, noe som vil få konsekvenser for neste års gebyrnivå som neppe kan økes like mye som forutsatt i økonomiplan 2009-2012. Det må derfor foretas en ny vurdering av gebyrnivået i 2010 og videre utover i planperioden i forbindelse med økonomiplan 2010-2013.

3.6 Virksomhetenes mer-/mindreforbruk i 2008

I kommunens budsjettreglement er det innarbeidet retningslinjer for overføring av mer-/mindreforbruk i virksomhetene med inntil 2% av virksomhetens brutto driftsbudsjett. Rent praktisk følges dette opp gjennom justering av virksomhetenes budsjetttrammer det påfølgende år: mindreforbruk inntil 2% av brutto budsjetttramme tilføres som en rammestyrking, mens merforbruk inntil 2% av brutto budsjetttramme inndras som en rammereduksjon.

Etter nærmere vurdering av årets budsjettsituasjon mv. legger rådmannen følgende forutsetninger til grunn:

- P02 Oppvekst – ettergis merforbruk på 3,1 mill. kr
- P06 Kultur – Kulturvirksomhetenes merforbruk på 2,1 mill. kr dekkes med like store beløp i 2009 og 2010
- P09 Pleie og omsorg – programrådets mindreforbruk på 4,7 mill. kr nullstilles (jfr. senere års praksis)
- P14 Vann og avløp – mindreforbruk på 2,0 mill. kr nullstilles (jfr. selvkostregime)

Disse justeringene innebærer en netto mindrebekostning på 2,3 mill. kr. I tillegg legger rådmannen til grunn at mindreforbrukene innenfor programområdene 07 LOS (3,4 mill. kr) og 13 Sosiale tjenester (2,9 mill. kr) disponeres på programrådenivå.

Øvrige virksomheter får overført/må dekke inntil 2% av brutto ramme. Netto tilførsel til virksomhetene i 2009 blir etter dette 6,1 mill. kr. Tabellen nedenfor viser virkningene pr. programområde, mens det i vedlegg 2 fremgår hvilke beløp som foreslås tilført/skal dekkes inn for den enkelte virksomhet. Rådmannen gjør oppmerksom på at tabellen nedenfor kun

² Renteanslag på 3-års statsobligasjoner på 5,5% tillagt 1%-poeng

omfatter tall for virksomhetenes regnskap og budsjett i 2008, og ikke sentrale poster mv. innenfor programområdene.

Overføring av mer-/mindreforbruk i virksomhetene i 2008 (mill. kr)

Prog	Prog.område (T)	Regn 2008	Budsj. 2008	Resultat 2008	Beregn. overf.	Just.	Forslag overf.
02	Oppvekst	165,1	138,1	-27,0	-3,1	3,1	0,000
04	Byutvikling	10,7	11,3	0,6	0,6		0,643
05	Helse	82,1	82,3	0,2	0,2		0,190
06	Kultur	128,9	126,7	-2,3	-2,3	1,0	-1,240
07	Ledelse, organisasjon, styring	107,6	113,0	5,5	3,1	0,3	3,394
09	Pleie og omsorg	738,5	742,2	3,7	4,7	-4,7	0,000
11	Samferdsel	54,6	51,8	-2,7	-1,1		-1,128
12	Grunnskoleopplæring	457,4	458,8	1,4	1,3		1,338
13	Sosiale tjenester	171,1	178,3	7,2	2,9		2,857
14	Vann og avløp	-45,9	-42,9	3,0	2,0	-2,0	0,000
Totalt		1870,1	1859,6	-10,4	8,4	-2,3	6,054

Kapittel 4

Revidert investeringsbudsjett 2009

Investeringsbudsjettet for Drammen kommune fordeler seg i hovedsak mellom Drammen bykasse og Drammen Eiendom KF. I tillegg bevilges enkelte investeringsmidler direkte i budsjettene for de øvrige kommunale foretakene. I det etterfølgende gis en kortfattet omtale av status innenfor de to investeringsbudsjettene, samtidig som det foreslås enkelte budsjettjusteringer.

Innledningsvis nevnes også at rådmannen har startet et arbeid med sikte på å utforme nærmere retningslinjer for delegasjonsfullmakter mv. innenfor investeringsbudsjettene. I denne forbindelse vil det også bli sett nærmere på retningslinjer og fullmakter for avslutning av investeringsprosjektene. Det tas sikte på å legge frem konkrete forslag i forbindelse med økonomiplan 2010-2013.

4.1 Drammen bykasses investeringsbudsjett

Bykassen har for 2009 en brutto investeringsramme på 298,7 mill. kr inkl. styrking på 25,9 mill. kr ved behandlingen av Regjeringens krisepakke, jfr. BYS 08/09. Av bevilgningsrammen dette gjelder 129,9 mill. kr programområde 14 Vann og avløp. Det er i tillegg overført 129,0 mill. kr i ubrukte bevilgninger fra 2008, slik at disponibel investeringsramme i bykassen er 427,7 mill. kr i år.

I løpet av 1. tertial er det regnskapsført 68,3 mill. kr i investeringsutgifter. Til sammenligning var påløpt 44,7 mill. kr i samme periode i fjor. De største investeringsprosjektene hittil i år er (utgiftsført beløp pr. 30.04.09):

• Diverse VA-prosjekter	20,2 mill. kr
• Rehabilitering Solumstrand renseanlegg	16,1 mill. kr
• Fornyelse av inventar ungdomsskoler	5,6 mill. kr
• Rullering av digitalt utstyr i skolene	5,4 mill. kr
• Rehabilitering Bragernes kirke	5,0 mill. kr
• Rehabilitering kirkebygg	2,5 mill. kr

Det foreslås enkelte justeringer innenfor bykassens investeringsbudsjett for 2009, jfr. tabellen nedenfor. Samlet innebærer forslagene en økning i bykassens investeringsbudsjett med 75,6 mill. kr. Av dette finansieres 55 mill. kr ved overføring fra driftsbudsjettet, mens 20,6 mill. kr finansieres ved bruk av ubundet investeringsfond.

De konkrete forslagene er omtalt i det etterfølgende. I tillegg omtales status for enkelte andre aktuelle investeringsprosjekter, uten at det i denne omgang fremmes bevilgningsforslag.

*Drammen bykasses investeringsbudsjett 2009 – forslag til justeringer***Omdisponeringen innenfor idrettsbudsjettet**

Det gjenstår ubrukte bevilgninger på avsluttede prosjekter som ”Kunstgressbaner” og ”Oppgradering Drammenshallen” med til sammen nesten 1,1 mill. kr. Det foreslås at disse midlene omdisponeres til utskifting av løypemaskin og enkelte rehabiliteringsoppgaver i idrettsparkene. Løypemaskinen på Bragernes er 11 år gammel, og det er svært ønskelig å bytte ut denne før kommende vintersesong.

Livssynsnøytralt gravferdsrom

Det er i budsjettet for 2009 bevilget kr 400 000 for å tilrettelegge livssynsnøytralt gravferdsrom i Krematoriets nye kapell. Kostnadene viser seg å bli ca 25 % dyrere enn tidligere beregnet. Rådmannen foreslår at prosjektrammen økes med kr 150 000.

Etablering av Buskerud Kollektivtrafikk AS

Buskerud fylkeskommune har overfor de tre største bykommunene i Buskerud (Drammen, Kongsberg og Ringerike) å styrke samarbeidet om kollektivtransport med buss. Og har i den sammenheng invitert kommunene til å delta i et felles aksjeselskap. Fylkestinget behandler sak om opprettelsen av selskapet i 17. juni d.å. Fylkesrådmannen har i sin innstilling gitt uttrykk for at det er en forutsetning for opprettelse av selskapet at Drammen kommune deltar som eier. Rådmannen i Drammen har blitt enig med fylkesrådmannen om følgende forutsetninger for et slikt medeierskap:

- Det tas i første omgang sikte på å ha de tre byene (Kongsberg, Hønefoss og Drammen) som medeiere sammen med fylkeskommunen.
- Det må være et mål for selskapet å arbeide langsiktig for å utvide samarbeidet mot hovedstadsområdet.
- Det må være symmetri mellom eierne når det gjelder politisk representasjon i styrende organer for selskapet.
- Det er videre viktig å drøfte hvordan selskapet skal styres for å balansere hensynet til å være et virkemiddel i den generelle velferdspolitikken og hensynet til å være et virkemiddel i klimapolitikken.

Med forbehold om at fylkestinget godkjenner opprettelsen av selskapet på disse premissene, foreslås at det avsettes 0,5 mill. kr som kommunens andel av selskapets samlede aksjekapital på 5,0 mill. kr. Dette innebærer en eierandel for Drammen kommune på 10%.

Utvidelse av ansvarlig lån til Energiselskapet Buskerud AS

Energiselskapet Buskerud AS (EB) hadde et meget bra resultat i 2008, bl.a. som følge av en skattesak som gikk i selskapets favør. EB's styre har derfor anbefalt at det utbetales et utbytte til hver av eierne på 85 mill. kr for 2008. Dette er 55 mill. kr mer enn budsjettert utbytte i Drammen bykasses driftsbudsjett. Av hensyn til EB's kapitalbehov har man imidlertid blitt enige om at hver av eierne tilbakefører 75 mill. kr til EB i form av ansvarlig lån. Drammen kommune har fra tidligere et ansvarlig lån til EB på 390 mill. kr. Det foreslås nå at dette utvides til 465 mill. kr fra 1. juli d.å. Det utvidede utlånet forrentes fom. denne dato etter samme betingelser som dagens utlån³.

Merinntekten utover budsjettert utbytte på 55 mill. kr foreslås overført fra bykassens driftsbudsjett til investeringsbudsjettet. Resterende finansieringsbehov på 20 mill. kr foreslås dekket ved bruk av ubundet investeringsfond. Vi gjør oppmerksom på at kommunen ikke har adgang til å lånefinansiere denne type transaksjoner.

Opprusting av gågatene i Bragernes sentrum

Bystyret vedtok 17.02.09 at 25,9 mill. kr av de ekstraordinære vedlikeholdsmidlene Drammen kommune mottar fra Regjeringens krisepakke skal benyttes til opprusting av Nedre Storgate/Gågata på strekningen Bragernes torg - Schwenchegata. Formannskapet godkjente 10.03.09 forprosjekt for Nedre Storgate/Gågata, og ba om å bli orientert om detaljprosjekt samt resultat av forhandlingene om samarbeid med gårdeierne.

Det er forhandlet frem en tilfredsstillende avtale om driften av gaten inklusiv snøsmelteanlegg. Gårdeierne bidrar i tillegg med 4,5 - 5,0 mill. kr til anlegget. Anbudet viser at kostnadene blir lavere enn antatt og antas å beløpe seg til kr. 30 mill for hele strekningen frem til Erik Børresens alle. Administrasjonen ser ikke bort fra at anlegget kan bli billigere. Arbeidene vil bli igangsatt medio juni, og målet er ferdigstilling innen 01.12.09.

Dersom anleggskostnadene blir lavere, anbefales restbevilgningen benyttet til øvrig gågateopprustning. Snøsmelteanlegget på flere strekninger ikke er i funksjon, og gatestandarden forøvrig er dårlig. Naturlige etapper er Amtmand Bloms gate og Nedre Torggate. Det er grunn til å anta at en reparasjon av snøsmelteanlegg uten også å fornye gateoverflaten er lite hensiktsmessig. Rådmannen vil vurdere hvilke arbeider som i så fall gis prioritet, og vil i denne forbindelse også legge vekt på interessen hos gårdeierne.

Opprusting Strømsø torg og Tamburgata

Arbeidet med Strømsø torg går som planlagt. Det er gjennomført anbudskonkurranse kostnadene ligger innenfor de stipulerte rammer angitt i økonomiplanen. Oppstart av anlegget skjer august 2009.

---

³ Renten for år t fastsettes som gjennomsnittet av renten på 5 års statsobligasjoner i årene t-2, t-1 og t, tillagt 1%-poeng.

Marienlyst Gamle Gress – mulighetsanalyse

Formannskapet fattet 9.12.2008 følgende vedtak:

1. Formannskapet slutter seg til at Marienlyst skole gjennomføres med en økonomisk ramme på 215 mill. kr og en plassering i samsvar med alternativ A.
2. Nødvendige rammetillatelser for skolen fremmes som egne saker.
3. Rådmannen gjennomfører i samråd med Strømsgodset Fotball AS en nærmere analyse av muligheten for å utvikle Marienlyst Gamle Gress til et moderne anlegg for toppfotball i Drammen. Mulighetsanalysen legges fram i løpet av første halvår 2009.

Marienlyst skole er forskjøvet mot øst for å gi plass til å opprettholde tribune øst. Administrasjonen har utarbeidet en rapport som viser at det gjennom en rekke ulike utbyggingstiltak som kan gjennomføres etappevis, er mulig å videreutvikle Gamle Gress etter spesifikasjoner avklart med SIF.

Analysen fremgår av vedlegg 9, og inneholder ikke organisatoriske eller finansielle løsninger.

SIF og administrasjonen har behov for noe mer tid til å drøfte hvilke tiltak som er aktuelle i en første fase og vil komme tilbake til dette i økonomiplanen. Herunder vurderinger av – og eventuelle forslag til - ulike finansielle løsninger, eierskapsmodeller mv.

I et brev fra Strømsgodset Toppfotball til Drammen kommune, datert 4. juni d.å. (jfr. vedlegg 11), gjøres det oppmerksom på at klubben ikke har innvendinger mot at en ny toppfotballarena på Marienlyst blir islagt utenfor toppfotballsesongen. Det legges opp til at isanlegget på Gamle Gress kan fullføres i 2010 som tidligere forutsatt.

Multifunksjonshall for idrett – mulighetsanalyse

Norges Idrettsforbund, Norges Håndballforbund, Buskerud fylkeskommune og Drammen kommune samarbeider om en mulighetsanalyse for en multifunksjonshall for innendørsidretter i Drammen. Arbeidet har vært basert på følgende mandat:

Hensikt

Analysen skal være på konseptnivå og kartlegge mulighetene for å realisere en hall for innendørsidretter med sikte på å dekke nasjonale og regionale behov.

Innhold

Analysen skal tematisk omfatte

- Alternative lokaliseringer
- Alternative funksjonaliteter
- Finansielle konsept
- Fremdrift

Organisering

Mulighetsanalysen gjennomføres som et samarbeid mellom Norges Idrettsforbund, Norges Håndballforbund, Buskerud fylkeskommune og Drammen kommune. Partene nedsetter en prosjektgruppe med to representanter (sentralt og regionalt) fra idrettsforbundet og fra håndballforbundet samt en representant fra Buskerud fylkeskommune og to representanter fra Drammen kommune. Drammen kommune leder og er sekretær for arbeidet.

Partene har vurdert alternative lokaliseringer, og det vises i den sammenheng til statusrapport

pr. mai d.å., jfr. vedlegg 10. Analysen viser at det av hensyn til transport og generell attraktivitet ikke er realistisk å gjennomføre et slikt konsept andre steder enn i sentrale deler av byen på Strømsø.

Prosjektgruppen anbefaler å konsentrere den videre mulighetsanalysen om konsept som kan tilfredstille følgende kriterier:

- Kortest mulig tid mot en mulig realisering
- Tydelig idrettsprofil
- Markant arena som lokal/regional motor (event-styrke)
- God transport/logistikk-tilpassing

Ut fra disse kriteriene velges i første omgang Marienlyst-alternativet som analyseobjekt. Følgende konsept analyseres:

- Multifunksjonshall plasseres innenfor Marienlyst-området
- Fremtidig alternativ bruk av Drammenshallen utredes
- Legge skolene gymnastikkbehov og leiemuligheter til ny hall
- Alternativ lokalisering av friidrettsbane
- Eventuelle tilleggsfunksjoner basert på lokale behov for å sikre breddeidrettens hallkapasitet

Alternative konsept for Marienlyst-området kan vurderes. Rådmannen slutter seg til denne anbefalingen fra prosjektgruppen, men understreker at en slik mulighetsanalyse også må inneholde en grov vurdering av de byplanmessige utfordringer (byform, transport mm) et slikt konsept reiser.

ABB – oppgjør for friarealer i Fjordparken og salg av tomt til energisentral for EB

Det pågår forhandlinger og utredning vedrørende økonomisk oppgjør med ABB vedrørende grunnarealer i Fjordparken. Det arbeides nå med å belyse noen sentrale problemstillinger knyttet til eiendomsoverdragelsen. Sak legges frem etter sommerferien.

4.2 Drammen Eiendom KF's investeringsbudsjett

Drammen Eiendom KF har for 2009 en brutto investeringsramme på 260,9 mill. kr inkl. styrking på 55,0 mill. kr ved behandlingen av Regjeringens krisepakke, jfr. BYS 08/09. Det er i tillegg overført 185,3 mill. kr fra 2008, slik at disponibel investeringsramme i foretaket er 446,2 mill. kr i år.

I løpet av 1. tertial er det regnskapsført 85,1 mill. kr i investeringsutgifter. Det innebærer omtrent samme aktivitetsnivå som i 2008, hvor det var regnskapsført 88,6 mill. kr i samme periode. De største investeringsprosjektene hittil i år er (utgiftsført beløp pr. 30.04.09):

• Rehabilitering Danvik skole	35,9 mill. kr
• Erstatningsbeløp tennishall	13,0 mill. kr
• Kjøp av boliger for sosialt vanskeligstilte	9,3 mill. kr
• Marienlyst skole	8,3 mill. kr
• Skoger skole – oppgraderings og flerbrukshall	1,5 mill. kr

For nærmere omtale av de enkelte prosjektene vises til Drammen Eiendom KF's tertialrapport som følger som vedlegg 3.

Det foreslås enkelte justeringer innenfor Drammen Eiendom KF's investeringsbudsjett for 2009, jfr. tabellen nedenfor. Samlet innebærer forslagene en økning i foretakets investeringsbudsjett med 25,2 mill. kr, som i sin helhet foreslås finansiert gjennom tilsvarende økning av foretakets låneramme.

De konkrete forslagene er omtalt i det etterfølgende. I tillegg omtales status for enkelte andre aktuelle investeringsprosjekter, uten at det i denne omgang fremmes bevilgningsforslag.

Drammen Eiendom KF's investeringsbudsjett 2009 – forslag til justeringer

Prog.	Prosjekt	Prosjektnavn	Regnskap pr. 30.04.2009	Vedtatt budsjett 2009	Foreslåtte endringer	Forslag nytt budsjett 2009
01	10209	Fjell barnehage - gjenoppbygging	452 590	9 000 000	21 200 000	30 200 000
12	10053	Marienlyst skole	8 298 978	142 072 656	4 000 000	146 072 656
		Bruk av eksterne lån		-249 500 000	-25 200 000	-274 700 000
SUM					0	

Justert låneramme for Drammen Eiendom KF 2009: 274 700 000

Fjell barnehage – gjenoppbygging etter brann

Hovedbygget i Fjell barnehage ble totalskadet av brann i oktober 2008. Ved en gjenoppbygging må det tas hensyn til dagens og fremtidige behov for barnehageplasser i bydel og på kommunenivå. Prosjektet er lagt ut på anbud med flere aktuelle opsjoner til realisering, med anbudsfrist 3. juni.

- Alternativ 0;** Ren gjenoppbygging av nedbrent bygg med bruttoareal på 450 m². 60 barnehageplasser gjenskapes, men disse vil være trange i forhold til dagens standard på 9 m²/BTA pr. barn. Estimert kostnad utover forsikringssum 2,3 mill.kr.
- Alternativ 1;** nybygg med 60 plasser tilpasset dagens standard på 9 m²/BTA pr. barn. Utgjør ca. 550 m² BTA. Estimert kostnad utover forsikringssum 8,3 mill.kr.
- Alternativ 2;** anlegg dimensjonert for 100 barnehageplasser. Utgjør 550 m² nybygg og rehabilitering av Gamlestua på 280 m². Estimert kostnad utover forsikringssum 14,2 mill.kr.
- Alternativ 3;** anlegg dimensjonert for 120 barnehageplasser, hvorav 20 nye barnehageplasser. Forutsetter 740 m² nybygg og rehabilitering av Gamlestua på 280 m². Estimert kostnad utover forsikringssum 19,4 mill.kr.

De ulike alternativene ble forelagt formannskapet til orientering i sak 28/09. Som det fremgår ovenfor vil samtlige alternativer kreve bevilgning utover forsikringssummen på ca. 9 mill. kr. En ren gjenoppbygging vil koste 11,3 mill. kr, mens det dyreste alternativet med 20 nye plasser og rehabilitering av Gamlestua koster 28,4 mill. kr. Eventuell tilpasning til "Passivhus-standard" vil koste inntil 1,8 mill. kr i tillegg.

Drammen Eiendom KF foreslår at gjennomoppbyggingen skjer med utgangspunkt i alternativ 3. Rådmannen slutter seg til dette, og vil som omtalt i kapittel 1.3 dessuten foreslå at barnehagen tilpasses ”passivhus-standard”. Det foreslås derfor en tilleggsbevilgning utover forsikringssummen på 21,2 mill. kr. Arbeidene forventes igangsatt i løpet av høsten 2009.

Marienlyst skole - tilpasning til ”passivhus-standard”

Formannskapet vedtok i sak 07/09 å iverksette bygging av Marienlyst skole innenfor angitt kostnadsramme på 215 mill. kr. Byggearbeidene er startet opp innenfor disse forutsetningene. Den tidligere tennishallen er revet og spunt- og gravearbeid er igangsatt. Skolebyggets plassering er parallellforsjøvet østover, for å ivareta muligheten til å utvikle Marienlyst stadion til et moderne stadion for toppfotball.

Skolen er planlagt med vesentlig lavere energiforbruk enn tekniske forskrifter krever. I forbindelse med by- og boligutstillingen er det reist spørsmål om ikke skolen kan være et forbildeprosjekt i utstillingen, og tilpasses såkalt ”passivhusstandard”. Dette er ikke urealistisk, og vil etter sigende være denskolen i landet som bygges etter en slik standard. Dette vil gi en merkostnad på ca. 8 mill. kr som ikke lar seg innpasse i prosjektrammen på 215 mill. kr. Det er pr. idag uavklart om man vil få støtte fra ENOVA til dette, men det kan uansett ikke påregnes mer enn ca. 4 mill. kr i tilskudd.

Som omtalt i kapittel 1.3 anbefaler rådmannen at også Marienlyst skole bygges med ”passivhus-standard”. Dette innebærer at brutto prosjektramme økes til 223 mill. kr. I påvente av nærmere avklaring med ENOVA foreslås at årets bevilgning til Marienlyst skole økes med 4,0 mill. kr. Målsettingen om ferdigstilling til skolestart august 2010 opprettholdes.

Galterud skole – ombygging av svømmehall

Det er i forbindelse med behandlingen av Regjeringens krisepakke bevilget 36 mill. kr til å bygge om dagens svømmehall ved Galterud skole til gymsal. Det er gjennomført konkurranse om totalentreprise knyttet til ombygging av bad (hvor bruken er forutsatt avvirket fra 1. juli d.å.), samt rehabilitering av eksisterende gymsal. Det innkom 3 tilbud, og konkurransen ble avlyst som mislykket da 2 av tilbudene måtte avvises. Ett av tilbudene som måtte avvises foreslo nybygg i stedet for ombygging/rehabilitering. Dette innspillet anses som interessant, da det tilsynelatende er konkurransedyktig med ombyggings-alternativet investeringsmessig, og samtidig inneholder større fleksibilitet bruksmessig. Dersom man istedet bygger en flerbrukshall kan det være mulig å oppnå spillemidler med ca. 7 mill. kr, slik at dette kan realiseres innenfor en netto prosjektramme på 36 mill. kr.

Drammen Eiendom KF gjennomfører ny anbudskonkurranse i år slik at både nybygg-alternativet og ombyggings-alternativet kan konkurrere på tildelingsmessig like prinsipper, og at endelig valg av løsning er helhetlig fundert.

Nytt P-hus på Strømsø

Bystyret vedtok i forbindelse med behandlingen av økonomiplan 2009-2012 at det tas snarest mulig sikte på å realisere et parkeringshus på kommunens eiendom i Bjørnstjerne Bjørnsonsgate. På basis av ovennevnt vedtak utarbeidet Drammen Parkering KF og Drammen Eiendom KF beslutningsgrunnlag for bygging og drift av p-hus. Dokumentet ble styrebehandlet i begge foretakene, og forelagt formannskapet til orientering i sak 25/09. I saken angis følgende overordnede føringer/anbefalinger:

- Videre prosjektering tar utgangspunkt i et konsept med et P-hus 5 ½ etasjer som utnytter hele det regulerte areal. Det går ikke videre med det underjordiske konseptet.
- Det søkes å sikre en funksjonalitet og utforming som i størst mulig grad dekker brukernes behov. Det vektlegges at P-huset skal oppleves som funksjonelt og attraktivt av brukerne. I den videre planlegging av p-huset søkes løsninger med høy estetisk kvalitet og med en best mulig miljø- og klimaprofil.
- For Drammen kommune vil det kunne være god økonomi å eie et P-hus på Strømsø. Det vurderes derfor som hensiktsmessig at finansiering av P-huset skjer gjennom bykassen.
- Organisering av arbeidet med nytt P-hus skjer med Drammen Eiendom KF som hovedansvarlig for bygg og eierskap og med Drammen Parkering KF i rollen som framtidig leietaker og drifter av parkeringsvirksomheten.
- Spørsmålet om endret organisering, evt. etableringer av AS, av eierskap til eiendommen og/eller parkeringsdriften tas opp på et senere tidspunkt.

Konseptvalg for bygging av P-hus

Det har vært gjennomført konkurranser for valg av arkitekt og prosjekteringsteam. Prosjektering ble igangsatt rundt 1. mai og i den videre prosessen settes stort fokus på både fremdrift og gjennomføring av de avklaringene som blir nødvendig for å kunne levere et kvalitetsmessig godt produkt.

I prosessen har det kommet nye politiske innspill om alternative byggemetoder. Blant annet bruk av tre eller annet miljøprofilert material/-konseptvalg. Prosjekteringsgruppen har fått i oppdrag å utarbeide et beslutningsgrunnlag for et slikt konseptvalg. Med utgangspunkt i en samlet vurdering av de ovennevnte betraktninger anbefales at p-hus oppføres i betong som bærende konstruksjon. Som påpekt i kapittel 1.3 legger rådmannen til grunn at det skal legges vekt på miljøvennlige løsninger, men ikke passivhus-standard.

Avhengig av nødvendige avklaringer planlegges det at et komplett forprosjekt inkl. kostnadskalkyle og anbudsprosess gjennomføres høsten 2009. Endelig investeringsbeslutning forutsettes å skje i bystyret i forbindelse med behandling av økonomiplan 2010-2013.

4.3 Drammen Barnehager KF's investeringsbudsjett

Drammen Barnehager KF's investeringsregnskap for 2008 viser en underfinansiering (merforbruk) på ca. 0,5 mill. kr. Rådmannen vil foreslå at underfinansieringen dekkes gjennom tilsvarende utvidelse av foretakets låneramme for 2009.

Drammen Barnehager KF: Utvidet låneramme

kr 502 000

Kapittel 5

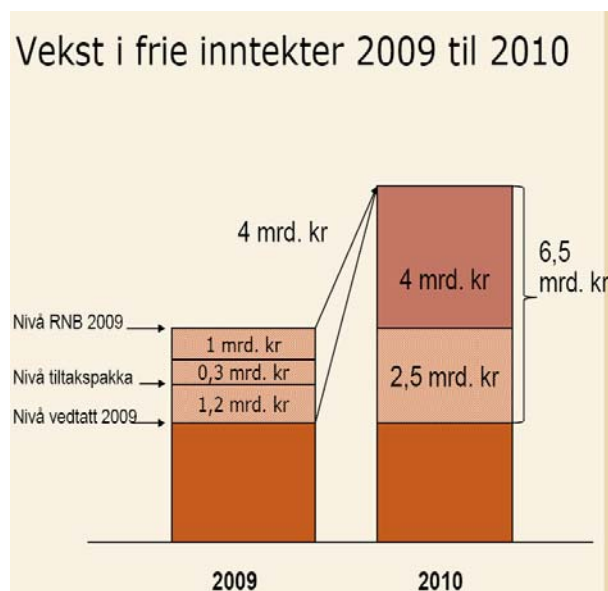
Oppdatert økonomiplan 2009-2012

Det er i det etterfølgende foretatt en grov oppdatering av gjeldende økonomiplan for perioden 2009-2012 i samsvar med de føringer og forutsetninger som er lagt til grunn i 1. tertialrapport samt Kommuneproposisjonen 2010 (jfr. nærmere omtale i kapittel 5.1).

5.1 Kommuneproposisjonen 2010

Generelle forutsetninger

Regjeringen legger i Kommuneproposisjonen for 2010 opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 6,5 milliarder kroner, sammenlignet med det opprinnelige vedtatte statsbudsjettet for 2009, jfr. figuren nedenfor:

Kommunene fikk 1,2 milliarder kroner ekstra i frie inntekter gjennom tiltakspakken i januar i år. I revidert nasjonalbudsjett for 2009 fikk kommunene ytterligere 1 milliard kroner. I tillegg er anslaget på kommunenes skatteinntekter justert opp med 300 millioner kroner. Dertil kommer en vekst på 4 milliarder kroner i frie inntekter i 2010. Veksten på 4 milliarder kroner neste år fordeles med 2,5 milliarder kroner til kommunene og 1,5 milliarder kroner til fylkeskommunene. Veksten i kommuneøkonomien i 2010 vil i hovedsak komme i form av økt rammetilskudd fra staten, og i mindre grad i form av økte skatteinntekter. Veksten skal gi rom for økte kostnader knyttet til demografiske endringer på 1,5 milliarder kroner. Videre forutsetter Regjeringen at veksten i inntekter bl.a. skal gi rom for styrking av skoletilbudet, det kommunale barnevernet og kommunale omsorgstjenester.

Regjeringen har lagt om inntektssystemet for kommunene fra 2009 med sikte på en jevnere fordeling og mer forutsigbare inntekter. Kommunene får en lavere andel av sine inntekter fra skatt samtidig som selskappskatten som kommunal skatt er avviklet. Utjevningen av skatteinntekter mellom kommunene blir i perioden 2009 til 2011 trappet opp fra 55 til 60 prosent.

Anslag for Drammen kommune

Kommune	Ekstra bevilgning frie inntekter i revidert nasjonalbudsjett 2009 (mill.kr)	Anslag vekst i frie inntekter 2010 fra revidert nasjonalbudsjett 2009 (mill.kr)	Sum vekst i frie inntekter 2010 fra statsbudsjettet 2009 (mill.kr)
Drammen	11,6	29,7	41,3

Som det fremkommer av tallene ovenfor vil Kommuneproposisjonen 2010 å gi reelle merinntekter for Drammen kommune på ca. 29,7 mill. kr. Dette er tilsvarende de forutsetningene om vekst i frie inntekter som er lagt inn i gjeldende økonomiplan.

5.2 Oppdatert økonomiplan 2009-2012

Det er i tabellen nedenfor foretatt en grov oppdatering av økonomiplanen for perioden 2009-2012, som bystyret vedtok under budsjettbehandlingen 16.12.08. Det er i denne forbindelse korrigert for videreføring/helårseffekter av de justeringer som foreslås i 1. tertialrapport 2009. I tillegg er de sentrale inntektsposter oppdatert i samsvar med nye prognoser basert på de forutsetninger som er lagt til grunn i Kommuneproposisjonen for 2010.

I det etterfølgende gis en kortfattet beskrivelse av de viktigste justeringene som er foretatt utover i planperioden:

- Foreslåtte justeringer av budsjetttrammene for programområdene 1-14 i 1. tertialrapport 2009 er videreført i perioden, såfremt disse ikke er av engangskarakter. Dette innebærer bl.a. at foreslåtte styrking av programområdene 01 Barnehager og 02 Oppvekst er videreført med hhv. 6,7 og 8,5 mill. kr pr. år utover i perioden.
- Samlet skatteinngang og rammetilskudd er videreført på grunnlag av justert basisnivå i 2009. Dette innebærer at tillegg gjennom krisepakken og revidert nasjonalbudsjett 2009 er videreført. Det samme gjelder det skisserte opplegget i kommuneprop. for 2010. Det er opprettholdt forutsetning om 1% høyere skattevekst i Drammen enn på landsbasis, samt at Drammen har dobbelt så høy folkevekst som landet.
- Finansbudsjettet er tilpasset lavere rentenivå, men for øvrig basert på gjeldsutviklingen i gjeldende økonomiplan.
- Det er ikke tatt hensyn til eventuelle økte driftsutgifter som følge av investeringsprosjekter utover det som ligger i gjeldende økonomiplan.

Planskissen er saldert med avsetning til/bruk av disposisjonsfond i årene 2010-2012.

Drammen bykasse – oppdatert økonomiplan 2009-2012 (pr. 1. tertial 2009)

Mill. 2009-kroner	Forslag Revidert budsjett 2009	2010	2011	2012
Rammer pr. programområde 1-14:	2 089,6	2 057,4	2 064,3	2 065,8
01 Barnehage	53,5	52,8	52,8	52,8
02 Oppvekst	152,5	151,6	151,6	151,6
03 Samfunnsikkerhet	39,2	39,2	39,3	39,2
04 Byutvikling	13,3	12,6	12,6	12,6
05 Helse	97,0	95,5	95,5	95,5
06 Kultur	163,2	162,2	162,9	162,9
07 Ledelse, org. og styring	162,9	151,0	151,0	151,0
08 Kompetanse, markedsføring, næring	6,4	3,2	2,8	2,8
09 Pleie og omsorg	688,7	686,5	692,1	697,9
10 Politisk styring	16,4	13,7	16,4	13,7
11 Samferdsel og fellesarealer	32,2	23,3	23,4	23,4
12 Skole	536,7	558,2	582,0	592,0
13 Sosiale tjenester	184,9	183,5	183,5	183,5
14 Vann og avløp	-57,1	-75,9	-101,6	-113,1
Sentrale inntekter	-2 119,6	-2 131,5	-2 151,2	-2 172,5
Skatt	-1 376,8	-1 391,0	-1 428,1	-1 442,4
Selskapsskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
Rammetilskudd	-541,6	-584,8	-594,9	-615,0
Vedlikeholdstilskudd	-40,9	0,0	0,0	0,0
Integreringstilskudd	-57,3	-56,3	-55,8	-56,6
Vertskommunetilskudd asylmottak	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Komp. merverdiavg. Bykassen invest.	-17,1	-28,0	-19,6	-13,8
Komp. merverdiavg. Drm. Eiendom KF	-48,2	-29,6	-9,2	-4,5
Komp. merverdiavg. Andre	-5,0	-7,0	-5,0	-3,0
Kompensasjonstilskudd	-31,8	-33,9	-37,8	-36,2
Finansielle poster	51,3	65,4	89,0	113,7
Renteutgifter	53,3	66,6	78,6	88,2
Renteinntekter	-43,0	-40,8	-38,7	-39,6
Avdrag på lån=Netto avdrag	30,5	38,3	46,8	52,2
Kontantresultat lånefondet (- = overskudd)	10,5	1,3	2,3	12,9
Overføring til/fra komm. bedrifter	-111,9	-61,3	-75,3	-75,3
Lindum AS	-6,0	0,0	0,0	0,0
Drammen Drift KF	0,0	0,0	0,0	0,0
Drammen Eiendom KF	-20,9	-25,3	-25,3	-25,3
Energiselskapet Buskerud AS	-85,0	0,0	0,0	0,0
Andre	0,0	-36,0	-50,0	-50,0
Fellesutgifter/ufordelte poster	45,3	54,9	82,3	81,3
Årets premieavvik (Å190)	-27,3	-17,3	7,0	7,0
Inndekning tidligere års premieavvik (Å191)	25,3	29,0	31,3	30,8
Premieavsetning (Å192)	4,0	4,0	4,0	4,0
Diverse utgifter (inkl. P20)	0,3	0,0	0,0	0,0
Psykisk helsevern, midler til disp.	3,8	0,0	0,0	0,0
Avsetning lønnsreserve	39,2	39,2	39,2	39,2
Endring pensjonspremier - netto	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserveavsetning drift	0,0	0,0	0,8	0,3
Avskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivninger	109,8	109,8	109,8	109,8
Motpost avskrivninger	-109,8	-109,8	-109,8	-109,8
Driftsresultat før årsoppgjørdisp.	-45,3	-15,1	9,0	13,0
Arsoppgjørdisposisjoner	45,3	15,1	-9,0	-13,0
Tidligere års regnskapsresultat	0,0	0,0	0,0	0,0
+ avsetning til disposisjonsfond	0,0	12,3	-16,2	-25,7
+ avsetning til bundne fond	0,0	0,0	0,0	0,0
+ overf. til invest.regnskapet (driftsmidler)	80,9	0,0	0,0	0,0
+ overf. til invest.regnskapet (mva.komp)	0,0	5,6	3,9	2,8
+ overf. til invest.regnskapet Drm. Eiendom KF	0,0	0,0	0,0	0,0
- bruk av ubundne fond	-2,0	-0,4		0,0
- bruk av bundne fond (overf. fra i fjor)	-27,1	0,0	0,0	0,0
- bruk av VA fond	-6,4	-2,4	3,3	10,0
Netto resultat	0,0	0,0	0,0	0,0

Kapittel 6

Eierstyring i 2009

Innledning

I dette kapitlet gis en statusoversikt vedrørende håndteringen av Drammen kommunes eierskap i 1. tertial 2009. Med utgangspunkt i bystyresak 89/08 Eierskap og styring – Melding til bystyret samt økonomiplan 2009 – 2012, kommenteres aktiviteter, disposisjoner og politiske saker hittil i 2009.

Drammen kommune har eierinteresser i en rekke selskap og foretak. Eierskapet omfatter aksjeselskaper (AS), interkommunale selskap (IKS), interkommunale §27-samarbeid og kommunale foretak, stiftelser m.v. Kommunen utøver sin eierstyring på ulike arenaer. Formannskapet er kommunens politiske eierorgan og en viktig arena for eierstyring.

Drammen kommune har nå seks kommunale foretak (Drammen Eiendom KF, Drammen Drift KF, Drammen Barnehager KF, Drammen Kjøkken KF, Drammen Parkering KF og Drammensbadet KF). Drammen Konkurranses KF ble avviklet fra 01.01.09. Det er i det etterfølgende gitt nærmere omtale av aktuelle problemstillinger innenfor de enkelte foretakene. Forøvrig vises til egne styrebehandlete tertialrapporter for de kommunale foretakene i vedleggene 3 - 8.

De kommunale foretakene er en del av Drammen kommune som juridisk enhet og samhandler på ulik måte med kommunens basisorganisasjon. For å sikre at foretakene og basisorganisasjonen opererer som ett konsern, er det i 2009 lagt vekt på å videreutvikle samhandlingsmønsteret mellom foretak og basis. For å fremstå som en felles konsernorganisasjon er det arbeidet med å standardisere den grafiske profil. Nytt design for internett-sidene som også omfatter nettsidene til de kommunale foretakene innføres i løpet av 1. halvår.

Eiermøter

Hver vår og høst innkalles en del foretak og bedrifter til eiermøter i formannskapet. Det er nå lagt opp til årlige eiermøter med samtlige kommunale foretak, Drammen kommunale Pensjonskasse, Drammen Havn IS og selskaper hvor kommunen har vesentlige eierinteresser m.v. Følgende bedrifter, kommunale foretak m.v. vil delta på eiermøter i 2009:

Eiermøter 2009	Formannskapsmøte /-dato
Drammen Eiendom KF	10.03.09
Drammensbadet KF	10.03.09
Lindum Ressurs og Gjenvinning AS	21.04.09
Energiselskapet Buskerud AS	26.05.09
Drammensregionen Brannvesen IKS	26.05.09
Drammen kommunale Pensjonskasse	09.06.09
Renovasjonselskapet for Drammensregionen IKS	09.06.09
Drammen Drift KF	15.09.09
Drammen Kjøkken KF	15.09.09
Drammen Barnehager KF	13.10.09
Drammen Parkering KF	13.10.09
Drammen Havn IS	03.11.09
Brageteateret AS	03.11.09

Styreleder og daglig leder for den enkelte bedrift deltar på eiermøtene. Fokus i eiermøtene er på regnskap og resultat for 2008, orientering om utfordringer og rammebetingelser sett i forhold til bedriftens eierstrategi samt svare på spørsmål fra formannskapet.

Drammen Drift KF

Som varslet i bystyresak 89/08 er det arbeidet med ajourføring av selskapets eierstrategi. Rådmannen har i samråd med Drammen Drifts styre vurdert situasjonen for selskapet, og vil til formannskapet og bystyret i september fremme egen sak om revidert eierstrategi for foretaket.

Drammen Kjøkken KF

Drammen Kjøkken KF ble opprettet som eget kommunalt foretak 01.01.07 ut fra et ønske om en mer rendyrking av bestiller/utførermodellen og en videreutvikling av sentralkjøkkenets potensial. I samsvar med bystyresak 89/08 og oppfølging av økonomiplan 2009-2012 er det tatt initiativ til å starte opp arbeidet med ajourføring av foretakets eierstrategi. Dette arbeidet vil primært gjennomføres i annet halvår 2009.

Regnskapet for 2008 for Drammen Kjøkken KF ble gjort opp med et underskudd på 1,57 mill. kr, og primære årsaker til dette var økte utgifter til pensjon og reduserte inntekter på internsalg til pleie- og omsorgsområdet. Hittil i 2009 viser regnskapet et underskudd på kr 865 000, og situasjonen aktualiserer behovet for en tilpasningsstrategi. Det er viktig at aktiviteten harmoniseres med de tildelte budsjetttrammer. Det vises forøvrig til nærmere vurderinger av budsjettssituasjonen i foretakets rapport pr. 1. tertial 2009, jfr. vedlegg 6.

Avtale inngått i 2007 mellom Drammen Kjøkken KF og Drammen kommune, regulerer leveransene av mat- og mattjenester til pleie- og omsorgsområdet i Drammen kommune. I økonomiplan 2009 -2012 er det signalisert en reforhandling av avtalen. I denne forbindelse vurderes det også hvorvidt det er hensiktsmessig å opprette et interkommunalt samarbeide eller en konkurranseutsetting av avtalen. Rådmannen vil starte dette arbeidet i annet halvår 2009.

Drammen Barnehager KF

Basert på forutsetningene i økonomiplan 2009-2012 er Drammen Barnehager KF i utgangspunktet tildelt et kommunalt tilskudd på 46,3 mill. kr for 2009. Som forutsatt i økonomiplanen avkortes det beregnede tilskuddet for 2009 med 10,0 mill. kr knyttet til aktuarberegnet premieavvik for foretaket på 5 mill. kr og disponering av fjorårets overskudd med 5 mill. kr. Som følge av lavere internhusleier vil foretaket dessuten spare ca. 2,8 mill. kr i år, og rådmannen legger til grunn en tilsvarende reduksjon i det kommunale tilskuddet. Justert tilskudd for 2009 etter avkorting blir da 33,5 mill. kr.

Foretaket melder imidlertid i sin 1. tertialrapport, jfr. vedlegg 5, at det mangler ca. 7 mill. kr for å kunne opprettholde samme tjenestenivå som i 2008. Rådmannen foreslår ikke økning i foretakets budsjetttramme. Det legges imidlertid til grunn at foretaket inntil videre opprettholder tjenesteproduksjonen på dagens nivå. Det vil bli foretatt ny vurdering av budsjettssituasjonen i 2. tertialrapport 2009.

Drammen Parkering KF

Boligsoneparkering

Bystyret vedtok 16.12.08 i sak 120/08 følgende:

1. Det innføres boligsoneparkering i Drammen med hjemmel i vegtrafikkloven av 18.06.1965 § 8 nr 2 og i Forskrift om offentlig parkeringsregulering og parkeringsgebyr § 7 i de områder som fremgår av saken.
2. Betalingssatser og virkningstider fastsettes gjennom 1. tertial 2009 på grunnlag av prinsippene omtalt i saken, slik at drift av ordningen blir selvfinansierende.
3. Ordningen evalueres og justeres ved jevne mellomrom og ved behov, dog senest etter ett år.

Drammen Parkering KF har utarbeidet forslag til satser og virkningstider, som fremgår av vedlegg til foretakets rapport pr. 1. tertial 2009, jfr. vedlegg 7. Som nærmere omtalt i kapittel 1.3 fremmer ikke rådmannen konkret forslag om boligsoneparkering i denne omgang, men legger opp til at bystyret får dette til behandling sammen med avtale om samarbeidsprosjektet Buskerudbyen og 4-årig avtale med staten om belønningsordningen i november.

Drammensbadet KF

Beregninger fra 2007 anslo at Drammensbadet KF ville ha et årlig tilskuddsbehov på 19 mill. kr. I gjeldende økonomiplan ble det forutsatt en innsparing på 3 mill. kr, og tilskuddet ble satt til 16 mill. kr. Ved første tertial har Drammensbadet KF et negativt resultat på 2,5 mill. kr, og styret fattet følgende vedtak i møte 19.05.09:

”Drammensbadet KF er inne i sitt første driftsår, og styret konstaterer at budsjettet for 2009 har vært for optimistisk. Basert på erfaring etter 1. tertial 2009 synes badet å gå mot et negativt avvik ift. budsjett på 8 millioner kroner.”

Foretaket har foretatt en grundig vurdering av bemanningssituasjonen, driftsutgiftene og inntektene. Analysen viser at tidligere forutsetninger knyttet både til utgifter og inntekter ikke holder. Vannforbruk, energikostnader og bemanningsbehov knyttet til sikkerhet og renhold er større enn forventet. Andel enkeltbesøkende står for en lavere besøksandel enn forutsatt, og dermed genereres det lavere inntekter enn budsjettet. Analyser av innsparingstiltak som stenging/ endrede åpningstider for avdelinger og hele anlegget, ser ikke ut til å gi økonomisk gevinst grunnet de faste kostnadene. Det nye anlegget har kun vært i drift 8 måneder, og det er for tidlig å kunne si hvor stor effekt nyhetsverdien har hatt på besøkstallene. Det vises til nærmere omtale og vurdering av budsjettsituasjonen i foretakets rapport pr. 1. tertial 2009, jfr. vedlegg 8.

Som tidligere omtalt legges opp til en reduksjon i de interne husleiene som følge av lavere rentenivå. For Drammensbadet KF innebærer dette en reduksjon i husleien på 5,9 mill. kr i 2009. Isolert sett reduserer dette tilskuddsbehovet tilsvarende. Rådmannen vil tilrå at tilskuddet for 2009 likevel opprettholdes på 16 mill. kr, noe som representerer en reell styrking på ca. 6 mill. kr.

Drammen Holding AS

Selskapet ble stiftet 14.10.08 og ble operativt fra 01.01.09. I første rekke tas det sikte på at aksjene i Energiselskapet Buskerud AS og i Lindum Ressurs og Gjenvinning AS overføres Drammen Holding AS.

Viktige skattemessige forhold må avklares i denne sammenheng. Dette er særlig knyttet til at det i vedtatt statsbudsjett for 2009 ble innført en nyordning som innebærer økte skattekostnader i størrelsesorden 3% for å etablere holdingselskap. Den innførte ordningen omfatter private så vel som offentlig eide holdingselskap. Dette forhold ble i desember 2008 tatt opp med Finansdepartementet da kommunen mener at ordningen har medført utilsiktede skattemessige konsekvenser. Finansdepartementet har gitt uttrykk for at de ville vurdere spørsmålet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Fritak for kommuner fra 3 %-regelen i forbindelse med salg/overføring av aksjer er imidlertid ikke behandlet i Ot.prp. nr 95 Om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivninga mv. (vedlegg til revidert nasjonalbudsjett).

Ernst & Young er kommunens rådgiver i forbindelse med etableringen av Drammen Holding AS. Skatteavdelingen i Ernst & Young har den 15.05.09 vært i telefonisk kontakt med Finansdepartementet, som har opplyst at forholdet sannsynligvis vil bli tatt opp i Ot. Prp. nr. 1 i oktober i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2010. Drammen kommune må nå i samarbeid med sin rådgiver vurdere om det er det bør sendes en skattelempesøknad, for om mulig få en avklaring før fremleggelse av statsbudsjettet for 2010.